

Gretha á Malta verður 70 ár

Sat í fongsli fyrri fakkfelagsvirksemi

Vit hava hitt samstarvsfelaga hjá Lech Walesa, sum á egnum kroppi hevur følt, hvat tað kann merkja at stríðast fyrri fólkaræði.

Síða 3

Frásøgnin um krígssiglingina hjá Sigurd heldur áfram

Síða 18

Síða 16

Fyrrverandi HB-leikari aftanfyrri framskundaða framleiðslu av laksaslógvi

Vit hava fleiri frásagnir úr Tromsø, har m.a. fyrrverandi HB-leikarin, Heðin Lamhauge, og miðvingurin, Sjúrdur Joensen, hava gjørt seg galdandi við fiskivinnugransking.

KÄRCHER

Vit eru einaumboð fyrri KÄRCHER trystspularum til ídnað.

Vit umvæla eisini

TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen - Varðagøta 29-30
FO-100 Tórshavn - Tlf. 31 34 42

Síða 25

Íslendskt reiðarí: Føroyskar skipasmiðjur eru kappingarførar

Vit hava hitt Karl Jóhann av Neskaupstaði, sum lærði stálskipasmíð á Skála, og sum nú sendir skip hagar at verða umvæld.

Síða 22

Kreppa í norska fiskiídnaðinum

FF-blaðið hevur vitja Noregs Råfisklag, sum virkar eftir eini umstríddari lóg frá 1938

Jørgen noktar fiskimonnum í síni tænastu lógásetta sjúkraviðbót

Fiskimálaráðharrin noktar - uttan nakra lögfrøðisliga grundgeving - fiskimonnum lógásetta sjúkraviðbót. Grundgeving: Viðkomandi hava røkt uppgávur fyrri Fiskimálastýrið!

Síða 26

Alarmur - Skipsvakt - Vakt
Virðishandan - VIP
Náttarvakt - Sjónvarpansni
Atgengdskontrolli
Trygdarráðgeving

RNSNI

211 112

Tín trygd
fyrri tryggleika

Føroyskir fiskimenn á framsýning í Oslo

Í døgnum 8-23.oktober er eitt tiltak í Oslo, sum kallast Vestnorden i Fokus. Hetta er eitt tiltak, sum er ætlað at seta útnorður í fokus í Oslo.

Á skránni eru ymisk mentunarlígg tiltøk, konsertir, politiskir fundir, framsýningar o.a. úr Íslandi, Grønlandi og Føroyum.

Millum fyrireikingarnar til hetta tiltak er Norsk-færøysk lag.

Eitt av tiltøkunum er ein framsýning av myndunum hjá Rógva Johansen frá bjargingini hjá "Sigurfaranum" av manningini á russiska skipinum "Mekanik Tarasov", sum fórst 16.februar 1982, har teir flestu av manningini doyðu, meðan tað eydnadist at bjarga 5 á lívi.

Hesin partur av framsýningini er komin í lag í samstarvi millum Føroya Fiskimannafelag, Norsk Færøysk lag, Galleri Is Kunst og Norden i Focus, og framsýningin er á Galleri Is Kunst, Markvejen 56 c í Oslo. Framsýningin er opin týsdag til friggjadag kl. 12-17, leygardag kl. 12-16 og sunnudag kl. 13-16. Føroyski fyriskiparin er Jógvan H. Gardar,

Det eneste billede jeg har af nogle af de overlevende russiske søfolk. Jeg har valgt at tage billedet med, på trods af at det er noget uskarpt, men billedet har efter min mening en vis betydning i denne sammenhæng. Man kan se, at den ene russer har en blodvædet forbinding på hovedet; det kan skyldes, at vi i nogle tilfælde var nødt til at bruge en bådhage for at få fat i de russiske søfolk, der lå i det iskolde og stormfyldte hav!

sum er blaðmaður og ættadur úr Klaksvík.

Framsýningin varð opnað av norska ráðharranum fyrir norðurlandsk samstarv, Svein Ludvigsen, ið eisini er fiskimálaráðharri. Íslendski sendiharrin, Kristinn F Árnason, var eisini til staðar. Týskvöldið hildu Naja Abelsen og Rógvi Johansen fyrilestur um teirra list.

Vit koma seinni at hava ta frágreiðing við myndum, sum Rógvi hevur um hesa dramatisku hending.

Men í hesum umfari- num endurgeva vit tvær av myndunum á framsýningini við frágreiðing, sum kunnu geva eina ábending um innihaldið í framsýningini.

Her ses Óli Martin med to store torsk, der er fanget på Grand Banks, som er verdens største fiskebanke. Vi fangede stort set kun torsk i den størrelse, men der var også mange helleflyndere.

Oddi

hefur føðingardag

mánadagin 21. oktober til og við friggjadagin 25. oktober

Øll børn, ið koma at tøma bússuna, fáa hógvu og góðgæti frá Odda

Frá kl. 15.00 til kl. 16.00 er Oddi at hitta á hesum støðum:

Í miðbýnum í Havn: mánadag og týsdag
Deildin í Porkeri: mikudag
Høvuðsdeildin í Vági: hósdag og friggjadag

SÍÐUROYAR SPARIKASSI

Sat 8 mánaðir í fongslí fyrir fakfelagsvirksemi

Á landsfundinum hjá Norsk Sjømannsforbund var ein av gestunum Jacek Cegielski, sum hefur verið í polska fakfelagnum Solidaritet frá byrjan av, og sum kennir Lech Walesa persónliga. Vit hava havt eina samrøðu við hann.

Polska fakfelagið Solidari- tet, ella Solinarnosc, sum tað eitur á polskum, kemur til allar tíðir at vera ímynd- in av fallinum hjá kommuni- smuni. Og tí er tað eis- ini forkunnugt at hava verið saman við einum, ið var við frá byrjan, og sum eisini hefur tikið sítt tærn at vinna stórum parti av heiminum demokratisk viðurskifti.

Tey kommunistisku lond- ini góvu ta fatan, at hjá teimum var talan um “paradís” á jørð, har øll drógu eina línu. Tá tað vóru arbeiðararnir sjálvir, sum áttu framleiðslutólini, var eingin grund til at hava fakfeløg, sum vit kenna tey. Og verkföll vóru heilt óhugsandi. Teir sum áttu framleiðslutólini kundi jú ikki fara í verkfall móti sær sjálvum!

Tá rivur komu í paradísið

Men soleiðis var ikki í veruleikanum. Og hetta kom til sjóndar í 1980, tá arbeiðarar á skipssmiðju- num í Gdansk norðast í Polen undir leiðslu av Walesa skipaðu fyrri um- fatandi mótmælisgongum móti rikna poltikkinum. Hesi mótmæli førdu til, at kommunistiska stjórnin noyddist at geva loyva til at skipa fræls fakfeløg uttan fyrri kommunistisku skipanina, og var úrslitið av hesum stovnan av Soli- daritet, sum skjótt fekk 10 mill. limir, ella ein heilan fjórðing av fólkatálinum í Polen, sum er 40 mill.

Hesum høvdu teir ráð- andi ikki roknað við, so tá mett varð, at Solidaritet varð blivið ov sterkt og kundi gerast ein hótta- móti teimum ráðandi, setti polski leiðarin Jaruzelski í 1981 undantaksstøðu í verk. Bann varð sett fyrri fríu fakfeløgum og leið- ararnir vóru settur fastur. Teir vórðu tó latnir leysir árið eftir. Í 1983 varð undantaksstøðan sett úr

gildi aftur, men bann var framvegis fyrri fríum fak- feløgum. Solidaritet kom tó at virka sum undir- grundsrørsla. Restin av 80-árunum kom at verða merkt av eini balansu- gongd millum Solidaritet og kommunistisku stjórn- ina, sum merkti nøku- lunda frið í landinum.

Múrurin fall

Í 1989 “raplaði múrurin” og merkti hetta meira ella minni demokratisk viður- skifti í fyrrverandi kom- munistalondunum og eis- ini í Polen. Her, eins og í restini av heiminum, kom Solidaritet at fáa eina

Tað var Lech Walesa, ið rættiliga setti gongd á fallið hjá kommuni- smuni í Europa. Sjálvur kom hann at falla og tað við lít, men hetta er ein onnur søga.

hetjustøðu, sum rørslan ið fremst av øllum hevði sett ferð í hesa gongd. Walesa fekk jú eisini friðarheiðursløn Nobels í 1983 fyrri sín innsats.

Hetta fekk Walesa og Solidaritet til at fara uppí politikk. Og teir megnaðu eisini at fáa meirilutan í polska tinginum og Walesa varð valdur til forseta. Men teir fingi skjótt at síggja, at tað var ikki so einfalt bæði at reka fak- felagsvirksemi og politikk í einum. Aftaná eitt skeið varð Walesa ikki aftur- valdur til forseta, og í dag er Solidaritet nóg illa um-

Her síggja vit Jacek Cegielski, lagsfelaga hjá Lech Walesa frá fyrsta degi av. Hann kann í dag gleða seg um, at frælsi er í Polen, men kortini eru nóg mikið av trupulleikum at stríðast við.

boðað í polska tjóðar- tinginum. At Walesa kom at lúta fyrri einum fyrrver- andi kommunisti Kvasi- newski var sjálvsagt eitt bakkast. Men hetta var sjálgvjørt. Walesa hefur ikki gott eftirmæli sum forseti. Hildið verður, at hann umgav seg við ov nógvum vánaligum ráð- gevarum.

Gingið niður á bakka

Fyrri Solidaritet sjálv er eisini gingið niður á bakka. Frá at hava havt 10 mill. limir, eru teir nú komnir niður á eina millión, sum tó framvegis má sigast at vera eitt stórt felag.

Jacek hefur verið við frá byrjan. Hann er eins og Walesa úr Gdansk, so teir kennast persónliga. Nú síggjast teir kortini ikki so nógv. Í dag er tað ikki bert sum at siga tað at fara inn á gólvið hjá gamla stríðsfelaganum. Sum fyrrverandi forseti hefur hann eitt stórt vaktarlið um hús síni, og her sleppur ikki hvør Hanus og Janus á gátt.

Jacek var ein av teimum, sum varð settur fastur, tá undantaksstøðan varð lýst í 1981, og hann sat 8 mán- aðir í fongslí. Uppgávan hjá Jacek hefur verið at skipa fakfelagsskapin fyrri sjómenn og fiskimenn, og hava teir umleið 7.000 limir. Teir allarflestu av teimum sigla við skipum, sum eru undir øðrum flaggi, tí tað eru nærum eingi polskflaggað skip eftir. Teir fáa umleið kr. 10.000 um mánaðin í løn fyrri teir mánaðirnar, teir eru umborð. Hetta er munandi lægri løn enn í

okkara parti av heimi- num, og tí er tað ein góð- ur “fidusur” hjá vestur- lendskum reiðarum at fáa polska manning til polska hýru, sum kanska ikki er so galin heima í Pollandi.

Støðan í Polen er, at teir hava rættiligt fólkaræði, sum virkar rættiliga væl. Verandi forsetin, sum er fyrrverandi virkin limur í kommunistaflokkinum, verður mettur als ikki at vera so galin. Stjórnar- flokkurin er javnaðar- flokkurin, ið er eitt nýtt heiti fyrri gamla kommu- nistaflokkin, og teir eru í dag so demokatiskir sum nakar, so sigast kann, at tað eru Guds børn, ið batna.

Hóast tað hefur gingið framá í Polen, so eru framvegis nógvir trupul- leikar. Tað eru 2,5 mill. arbeiðsleys, og svarar tað til 17%. Arbeiðsloysisstuð- ulin er ikki tann stóri, so tey arbeiðsleysu hava tað trupult. Vit vóru eisini spurdir, um tað ikki fanst arbeiði í Føroyum til arbeiðsleysar polskar fiski- menn.

Vónandi fer framvegis at ganga framá hjá Polen. Hetta landið hefur havt tað meira enn trupult. Tað var her, at Hitler byrjaði seinna heimsbardaga og beindi fyrri stórum parti av fólkinum. Síðan vóru teir undir kommunistaræði í meira enn 50 ár. Hóast heilavask av “besta” slagi góvu polakkar seg ongantíð yvir av hesum harðræðinum, og polsku arbeiðararnir fara í søgu- na, sum teir í byrjaðu ta gongd, sum fekk múrin at falla.

Og tað er neyvan ivi um, at sum í øðrum demokra- tiskum samfeløgum eigur Solidaritet framvegis sín leiklut í eini framhaldandi menning av fólkaræðinum í landinum.

Kanska fara vit seinni at frætta, hvussu leikur fer.

Dagpengalógin skal broytast

Vit greiddu frá í seinasta blaði, hvussu tað er komið fyrri, at fiskimenn eru settir uttanfyri dag- pengalógina.

Sjúkratrygdin hjá fiski- monnum er skrúvað so- leiðis saman, at tá menn gerast sjúkir millum túr- ir, eiga teir at fáa dag- pening samb. dagpenga- lógini.

Men ein avgerð hjá kærunevndini hefur á- sett, at fiskimenn eiga bert dagpening, tá teir eru mynstraðir. Tá koma teir annars als ikki undir lógina, tí tá er tað lógin um sjúkratrygd, sum er galdandi.

Men tá fiskimenn ikki eru mynstraðir millum túrar, eru teir tiskil settir heilt uttanfyri lógina.

Orsøkin fyrri hesum kann bert vera ein skeiv- leiki í lóggávuarbeði-

num, sum má rættast í løgtinginum.

Fiskimannafelagið hefur havt fund við Páll á Reynatúgvu, lands- stýrismann, um málið, og her var niðurstøðan eisini, at neyðugt er við lóggávu fyrri at fáa hesi viðurskifti í rættlag. Her gjørdi FF vart við, at tað er neyðugt at fáa hesa lóggávu framda sum “hastisak”. Hvønn dag eru fiskimenn, ið koma at verða raktir av hesi nýggju útlegging av dag- pengalógini, og sum kunnu koma heilt illa fyrri.

Okkara ráð til fiski- menn, sum fáa eitt nokt- andi svar frá dagpenga- skipanini, er, at teir venda sær beinleiðis til almannastovuna at fáa eina bráðfeingis loysn.

Tíðindaskriv

Ein nýggj sending í Lindini: "PRÁT UM SJÓLÍVIÐ"

Ætlanin er at hava send- ingina nakað út á várið hvønn hósdeg kl. 13.15. Fyrstu ferð 10. oktober 2002. Prátað verður við fólk umborð á skipum og tey, sum hava við fiskivinnuna at gera t.d. á uppboðssølum, flaka- virkjum og onnur, sum arbeiða í fiskivinnuni.

Vit síggja við spenn- ingi fram til, at Lindin um stutta tíð verður landsumfatandi og fer at hoyrast út á landgrunn- in.

Fiskivinnan er puls- æðrin í okkara oyggja- samfelag, og eru tað mong heim í okkara

landi, sum hava við fiski- vinnuna at gera. Tað er ein sannroynd, at um tað gongur væl í fiski- vinnuni, hefur tað posi- tiv árin á alt okkara land.

Í sendingini fara vit at leggja dent á at spæla norðurlendskan andalig- an tónleik.

Skip á fjarleiðum eru vælkomn at senda eina heilsan.

E-mail adressan er: Lindin@post.olivant.fo Tlf.: 3221372 fax.: 321379

Vertur verður Malmberg D. Olsen.

Sinnisbati

Skrivstovan á Íslandsvegi 10 C er opin hvønn mikudag kl. 16 - 18.

Fyrsta mikudag í mánaðinum er opið til kl. 19.30.

Tú ert vælkomn at ringja og spyrja um alt, sum hefur við sinnistrupulleikar at gera á tlf. 322544.

Her síggja vit Johannes saman við
nøkrum av sínum nærmastu.

Jóhannes Sørensen, Porkeri, 70 ár

Tann 14. oktober fyllir Johannes Sørensen í Porkeri 70 ár, og skal hann hava eina heilsan higani. Jóhannes er sonur Hans Paula undir Stígunum og Kristionnu, sum var ættað úr Lorvík. Tey vóru fyra systkin Margith, Elisabeth, Dania og so Johannes, sum var yngstur.

Johannes var bert fimm ára gamal, tá hann misti mammuna. Hon doyði í 1937 av nátasjúkini, sum tá var ein rættilig sótt. Bert í Porkeri doyði 5 konur í besta aldri hetta heystið. Pápin var til skips. Hetta var í teirri tíðini, tá samskiptismøguleikarnar vóru nærum eingir. Kristianna gjørdist sjúk, doyði og var við at fara til gravar, uttan at maðurin visti av. Jarðarferðin var í gongd, tá tað frættist, at skipið Hans Pauli var við, var á veg inn á Vágssfjørð. Tískil varð jarðarferðin steðgað, og tá Hans Pauli kom í land, mátti hann fara ta tungu leið beinleiðis í kirkjugarðin at fylgja konuni! Hetta vóru liviumstøðurnar í Føroyum fyri ikki so langari tíð síðani.

Seinni giftist Hans Pauli upp aftur við Bettu f. Heinesen, og tey finga børnini Karin, ið doyði sum smágenta, Karin Helenu, sum doyði í 1983 í besta aldri, og Pola. Systirin Elisabeth doyði í 1973. Hans Pauli var bert 59 ára gamal, tá hann doyði í 1962. Síðan giftist Betta upp aftur við Emil Djurhuus. Hann doyði í 1984, 66 ára gamal, og tá sat Betta einkja aðru ferð. Og

fyri góðum ári síðani doyði Betta.

Tá mamman doyði, var tað fyrst og fremst tann elsta systirin Margith, sum tá var 13 ár, sum tók húsið uppá seg. Men systrarnar hjá Johannes giftust sum frá leið allar norðureftur, so Johannes hevur verið tann, sum hevur verið eftir í húsinum. Sum tað sæst av hesi søgu, hevur mangan verið tungt, har so nógv av teimum nærmastu eru deyð á ungum aldri.

Johannes arbeiddi í sínum ungu árum vanligt fyrifallandi arbeiði, sum fiska- og vegarbeiði. Men hann gjørdist heilsuveikur, og hetta avmarkaði hansara arbeiðsevni.

Men tað, at Johannes hevur verið í húsunum, hevur so merkt, at húsinu hava havt sín fasta stuðul í honum. Hetta var ikki minst galdandi, tá pápin doyði, og stjúkmannan gjørdist einkja. Tá var Johannes maðurin í húsinum, sum tók sær av mannfólkarbeiðinum, sum mátti gerast í einum húsi. Johannes var stuðul hjá sínum hálv systkjum sum sjáldan er sæð. Poli fekk familju sum ungur, og var tørvur á hjálp til eitt ella annað, so var Johannes altíð til dystin fús, um tað so var at vera barnagenta ella hvat hann kundi vera. Og tá so stjúkmamman gjørdist einkja aðru ferð, var tað aftur Johannes, sum var maðurin í húsinum, og tað var hann eisini til lítar. So tað kann sigast um Johannes, at hann er ein

álitismaður í odd og egg.

Hjá tí sum skrivur hesar reglur, hevur tað verið stuttligt at koma at kenna Johannes, hóast frástøðan ger at tað ikki er so ofta at vit hittast. Hann er skilamaður sum fáur. Hann fylgir væl við í tí sum hendir í samfelagnum, og hann hevur eisini sína meining um tað.

Hann minnst sera væl, og hann dugir væl at greiða frá. Hann er so stak dámligur og vinsælur eisini. Hann fer stillisliga fram og ger so avgjørt ongan háva burtur úr sær sjálvum. Og tí eru eisini øll sera góð við hann.

Trúfesti er eitt annað eyðkenni fyri Johannes. Hetta er sjálvsagt fyrst og fremst mótvegis hansara nærmastu. Men hetta er eisini í politikki. Tað er alment kent, at Porkeri er fremsta javnaðarbygd í landinum, og stavar hetta frá tíðini við Danbjørg, sum var løgtingsmaður eitt mannaminni. Hans Pauli var javnaðarmaður av tí góða gamla slagnum, hóast kann gjørdist “kapitalistur”, og javnðaðarmaður er Johannes eisini. Tað er eingin, sum kann taka hann av fótum í hesum.

Annars hevur Johannes havt sína gongd í Bethania í Porkeri, og her heldur hann eisini sín føðingardag komandi leygarkvøld.

Góði Johannes, hjartaliga tillukku við teimum 70 árunum og góða eydnu framyvir ynskja vit øll norðanfjørðs.

Ó.

Svar frá Bjarna Djurholm um hoyrilíkindi hjá Útvarpi Føroya

Vit greiddu í næstseinasta blaði frá fyrispurningi frá Niklóa Petersen, løgtingsmanni, sum var soljóðandi:

Hvør situr í nevndini, sum skal geva tilmæli um útvarpshoyrilíkindi á fjarleiðum, og nær kann væntast, at nevndin letur úr hondum tilmæli sítt? Er landsstýrismaðurin sinnaður at gera eina fyribilsloysn á økinum, sum virkar, til nevndartilmælið er sett í verk?

Á tingfundi 25. september 2002 svaraði Bjarni Djurholm, landstýrismaður, fyrispurninginum soleiðis:

Svar:

Til spurning 1.

Nevndin, sum m.a. skal geva tilmæli um útvarpshoyrilíkindi á fjarleiðum er mannað við:
Einum umboði frá Mentamálaráðnum
Einum umboði frá Vinnumálaráðnum
Einum umboði frá Fjarskiptiseftirlitinum
Einum umboði frá Útvarpi Føroya
Einum umboði frá Sjóntvarpi Føroya

Mett verður, at forkanningararbeiðið, sum er ein kravgreining til tænastuna í sambandi við umsiting av útvarps- og sjónvarpssendinetinum, fer at taka umleið 1 ár, tvs. at miðast kann eftir, at tilmælið verður latið landsstýrismanninum í seinasta lagi 1. mai 2003.

Til spurning 2.

Nevndin hevur sett sær fyri, at tilmæli um útvarpshoyrilíkindi á fjarleiðum m.a. skal fevna um at gera eina lýsing av, hvørjir møguleikarnir eru fyri at økja um dekningin á langfjarleiðum, heruppi í ein søgulig lýsing av tíðindaflutninginum til sjómenn og útisetar.

Møguleikarnir fyri at økja dekningin eru:

Internet

At leiga seg inn á útlenskar sendistøðir

Satelitt

Millumbylgjusendinetið.

Nevndu møguleikar verða lýstir við m.ø. støði í tørvi og kostnaði.

Útvarp Føroya (ÚF) hevur í skrivu til Mentamálaráðið, dagfest 23. november 1998, eftir áheitan frá rækjutrolarunum, ið fiska á Flemish Kap, kanna møguleikarnar fyri at senda tíðindasendingar útvarpsins um tann stuttbylgjusendara, sum íslenska útvarpið nýtir.

Kanningin vísti, at besti dekningur fæst við at brúka tveir frekvensir (tíddir) samstundis, orsakað av at útbreiðslan á stuttbylgju verður ávirkað av veðri o.ø. Verða sendar tvær tíðindasendingar á 20 min. um dagin mánadag til fríggjadag, verður árligi kostnaðurin kr. 300.000 við tveimum frekvensum og kr. 170.000 við einum frekvensi. Fyrirvarni skal takast fyri kostnaðarmetingini, ið er gjørd í 1998. Útvarp Føroya vísir í skrivinum á, at ÚF hevur fingið nógv áheitanir um at veita útisetum og føroyskum sjófolki eina tíðindatænastu. M.a. eru áheitanir komnar frá føroyingum í Danmark, Noregi og Íslandi. Føroysku skipini í Barentshavinum hava eisini kært sína neyð um, at tey ikki hoyra útvarpið, tá tey fara langt eystur í russiskan sjógv, og føroyingar, sum sigla úti, hava eitt ynski um eina tíðindatænastu, sum kann røkka allan knøttin.

Niðurstøðan er, at landsstýrismaðurin metir ikki, at ein eigur at gera eina fyribils loysn á økinum, ið bert nøktar tørvin á Flemish Kap. Grundgevingin er, at tað kann vera óheppið at gera iløgu í ávísa loysn, áðrenn kannað er, hvør loysnin er best hóskandi í mun til kostnað og tørv. Eisini vil ein fyribils loysn hava við sær, at ávíst øki verður tikið fram um annað.

Landsstýrismaðurin metir málið at hava týðning og ynskir at lata nevndina gera arbeiði sítt liðugt, soleiðis at betri grundarlag er fyri einari støðutakan.

Skal "Næraberg" avhøvdast?

Tað kann sjálvsagt evra ein aktuellur spurningur um “Næraberg” skal avhøvdast ella ikki. Men áðrenn hetta verður gjørt eigur at verða havt í huganum, at hetta er eitt tað størsta arbeiðsplássið í landinum. Men tað sum eisini telur er, at “Næraberg” hevur seinastu árin verið ein av teimum fáum møguleikunum hjá ungdomi at sleppa til skips. Tað er kanska hundraðtals ungdomar, bæði gentur og dreingir, sum hava fingið møguleika at royna um sjólvívið var nakað

fyri tey. Nógv teirra hava fingið møguleika fyri at prógva, at tey klára seg millum menn.

Tí er tað ringt at skilja, at alt skal vera á gosið fyri “lúsa” 6.000 t. av svartkjafti, ið kann bjarga hesum arbeiðsplássum tað sum eftir er av árinum, og sum neyvan er nóg mikið til ein túr hjá hinum svartkjaftaskipunum.

Tí er tað eitt sindur søkt at leggja í krovið á Jørgen fyri hetta. Okkurt skal ein landsstýrismaður kunna avgera!

Úr Gásadali til Noregs

Í seinasta blaði hövdu vit eina frásögn um Dánjal Joensen úr Gásadali, sum endaði yviri í Vancouver í Canada. Orsøkin til hesa søgu er eitt tilvildarligt møti í einum Tivoli í Canada.

Og nú ber ikki vandari á, at vit nú kunnu koma við eini nýggjari søgu um ein annan gásadalsmann, sum gjørdist norðmaður, og er hendan frásøgnin eisini úrslit av eini tilvild.

Ein av lutakarunum á landsfundinum hjá Norsk Sømansforbund var Arne Samuelsen, sum býr á Stavangerleiðini, og sum siglir við eini innanskers ferju.

Hann var ein av døgnum ílatin eini T-skjúrta við mynd úr Føroyum. Spurður, hvussu hetta hekk saman, var svarið, at abbi hansara var úr Gásadali og var fluttur til Noregs fyrst í undanfarnu øld. Hetta gav sjálvsagt høvi til eitt føroyskt prát. Arne fegnaðist sum vituligt er um, at hann í næstum saman við konu og teirra fyra børnum sleppur at koyra til Gásadalsdals, og hendan móguleikan fer hann ikki at bíða leingi eftir at nýta.

Tað liggur væl fyri at greiða nærri frá ættini hjá Arna, tí hon er umrødd í hvussu er í tveimum bókum.

Brøðrasamkoma í Gásadali

Tann fyrra, sum skal nevast, er “-men Gud gav vøkst”, hjá Sigurd Berg-hamar, har hann lýsir ein stóran part av samkomusøguni hjá Brøðrasamkomuni.

Samkoman fekk tíðliga í farnu øld fótafesti í Gásadali, og var abbi Arna, Johan Henrik Henriksen ein av teimum, sum vóru við. Um hann verður m.a. sagt:

“Um heystið 1909 fór Johan Henrik Henriksen til Havnar at læra til skipara hjá Jens í Dali. Ein lærari har var Amandus Andreassen úr Skudeneshavn á Karmøy í Noregi, sum í nøkur ár var búsettur í Føroyum. Várið 1910 tók Johan Henrik skiparapróg og fór til skips við Little Emma, sum hann førði frá 1911 til 1917. Sagt var um hann, at hann var ein sera evnaríkur maður.”

Um Johan Henrik verður annars sagt, at hann var føddur í 1885, og var úr Norðuri í Húsi í Gásadali. Foreldrini vóru Marin og Johannes Henriksen.

Tann veturin, hann gekk uppá skúla, bleiv hann trúlovaður við Onnu, dóttir Amandus Andreassen, sum átti Little Emma. Tey giftust og fingi fyra datur. Av teimum liva tvær enn.

Jóan Henrik Henriksen úr Gásadali, sum flutti til Noregs.

“Lítla Emma”

Annars skrivur Páll J. Nolsøe í síni Siglingarsøgu um hetta hetta skipið og eigan, sum var langabbi Arna, sum greinin snýr seg um:

“Hon var bygd í 1886 í Grimsby, var merkt 98,80 br. tons og æt tá “Little Emma”. Amandus Andreassen, skipari í Skudeneshavn í Noregi keypti hana

úr Grimsby, nær vita vit ikki, men fyrstu ferð vit eftir skjølunum bera við “Lítlu Emmu”, er 12. mai 1903, tá Amandus kemur á Havnina við henni, og hendan dagin mynstraði Jens Pauli í Dali - og helst eisini aðrir føroyingar við henni. Teir skuldu royna vanligan fiskiskap og silda-veiði undir Føroyum og Íslandi, og ætlanin var, at føroyingar, ið við vóru, skuldu læra at veiða sild frá skipi. Amandus Andreassen, ið búði eini 3 ár í Havn, førði “Lítlu Emmu” í 1903, 1905, 1906, 1908, 1909 og 1910. Amandus Hamar, sum landsmenn hansara róptu hann eftir bústaðnum í Skudeneshavn, stovnaði saman við øðrum A/S Noreg við heimstaði í Havn samb. viðtøkum frá 17. februar og 21. mars 1905. Felagið varð skrásett 18. mai, og partapeningurin var 18.000 kr. Í nevndini sótu Poul Hansen, skipari úr Mikladali og Hans Jacob Michelsen, timburmaður í Havn, sum eisini var reiðari. Hetta partafelag hevði, áðrenn tað var stovnað, keypt “Lítlu Emmu” frá Amandusi við skjølum dagfest ávíkavist Skudeneshavn, 24. januar og Tórshavn 7. mars 1905. Hon fekk nú heimstað í Havn, men A/S Noreg varð longu tikið av 29. oktober 1907 samb. samtykt á aðalfundi, og man Amandus Andreassen tá hava yvirtikið skipið, ið nú fekk heimstað aftur í Skudeneshavn.

Leygardagin 14. mai 1904 skrivur “Dimmalætting”: “Forsøg med Sildefiskeri ved Færøerne agtes foretagne af Skibsreder Amandus Andreassen fra Skudeneshavn, der er kommen for at bosætte sig på Færøerne, som han anser for at være mere gunstigt beliggende

Her er “Lítla Emma”, sum langabbi Arna átti, og sum abbi hansara førði.

Her sæst Arne Samuelsen fremst t.h. saman við feløgum á landsfundi hjá Norsk Sjomansforbund. Hann letur heilsa øllum heima.

for Fiskeriet end hans Hjemstavn. Han agter ogsaa at drive tilvirkning af Medicintran efter nyeste forbedrede Fremgangsmaade, og vil eventuelt bryde flere nye Baner paa Fiskeriets omraade.”

Sum nevnt var Jóan Henrik skipari frá 1911. Meðan “Lítla Emma” lá á Vestmanna 4. oktober 1913, varð skipsbáturin um kvøldið ásigldur av m/b “Neptun” og sakk við 15 sekkjum av koli.

Annars førði Jóan Henrik, aftaná at vera fluttur til Noregs, skuppina “Zion” úr Skudnes í 1920, og teir komu á Vestmanna við motorskaða 8. september.

Bróður Jóan Henrik, ið æt Petur og var 17 ára gamal, datt oman í Sibbasorum í Gásadali tollaksmessudag 1904. Hann hevði verið saman við bróðrinum Jóan Jákupi og øðrum og arbeitt uppá eitt neyst. Tá teir vóru á veg upp og skuldu heim um hálvum fyra tíðina - tá var myrkt - og vóru komnir uppá eina rók,

gleið Petur útav og niður á eina aðra rók og fall av henni í havið.

Onnur ættarfólk hjá Johan Henrik

Um ættina hjá Jóhan Henrik skrivur Sigurd Berg-hamar annars:

“Jacob Henriksen, vanligi nevndur Lítli Jákup (1852-1922) var pápa-beiggi Johan Henrik. Bróðir hansara Jóannes (1857-1903) doyði frá konu og fleiri børnum, harav hitt yngsta, sonurin Karl, varð føddur sama árið. Jákup, sum tá var 55 ár, tók á seg forsyrgjara-ábyrgdina, til tey vóru undankomin. Hann livdi og stríddist fyri síni nærmastu og doyði ógiftur.

Elsebeth Fredrikke Henriksen, fødd 1882, var systir Johan Henrik. Hon flutti til Noregs í 1915 og búsettist í Skudeneshavn. Har livdi hon sítt langa lív. Hon doyði ógift 102 ára gomul. Hon hevði tikið yngsta beigga sín Karl við til Noregs. Hann var tá 12 ára gamal. Hann fór

sum tilkomin út at sigla sum maskinmeistari og búsettist í New York.

Elias Henriksen (1893-1922), bróðir Johan Henriks, vaks upp í Vestmanna, men búði ungdomsárin í Gásadali. Hann fór út at sigla men doyði ungur.”

Einki hoyrdist frá royndunum hjá Amandusi, men tað er greitt, at hann hevur verið framburðsmaður um ein háls. Tað sama hevur verið galdandi fyri Johan Henrik.

Tí er tað stuttligt at kunna endurgeva hesa søgu eftir at tilvildarlaga at hava hitt abbasonin í Noregi. Annars letur Arne heilsa allari familjuni í Føroyum.

Her er “Lítla Emma”, sum langabbi Arna átti, og sum abbi hansara førði.

Gomul mynd av Gásadali.

Á landsfundi hjá norskum sjó- og fiskimonnum

Hetta er almenna myndin av landsfundinum.

Í døgnum 23. til 26. september var Óli Jacobsen ein av gestunum á landsfundi í Tromsø hjá Norsk

Sjømannsforbund, sum umboðar sjómenn og eisini fiskimenn á teimum stóru fiskiskipunum.

FF hefur í nógv ár havt neyvt samband við norska sjómannasambandið. Hetta kemur ikki minst av tí felagsskapi, ið vit hava havt innan ITE, har ein av oddamonnunum í sjómannasambandinum, Jan Skrede, í nógv ár var næstformaður í fiskimannadeildini, har Óli var formaður. Jan doyði í 1995, og síðan hevur dótturin, Anne Beth, verið við í leiðsluni hjá fiskimannadeildini, inntil

bæði Óli og hon lögdu frá sær nú í august. Hesin kennskapur man hava gjørt sítt til, at FF varð boðið við sum gestur, og at eg, Óli, varð biðin um at bera eina heilsan til landsfundin frá teimum útlendsku gestunum, sum vóru nógvir í tali. Sum froyingur kennir ein seg væl í Noregi, og froyiskir sjómenn eru eisini væl umtóktir har. Tað skiltist týðiliga á teimum, sum prátað

varð við, og sum høvdu siglt saman við froyingum.

Sjómannasambandið er nakað javngamalt við FF. Tað varð stovnað í 1910, árið undan FF, meðan fiskimenn komu upp í 1934.

Felagið hevur sum so mangur upplivað bæði uppgangandi og niðurgangandi tíðir, og hava tær avspeглаð gongdina í teimum vinnum, sum teir

umboða. Limatalið hevur verið uppi á 45.000, tá Noreg veruliga var ein stórmakt innan farmasigling, og limatalið hevur verið heilt niðri á 8.000. Í dag liggur tað um 12.500, og av hesum eru umleið 2.500 fiskimenn. Á landsfundinum varð samtykt eitt átak at fáa enn fleiri limir.

Fiskimenn verða ikki roknaðir fyri at vera løntakarar

Virksemið hjá sjómannasambandinum fyri fiskimenn líkist nógv tí, sum vit sjálvir hava. Og sigast kann, at í summum førum eru vit frammanfyri teir, og í øðrum førum eru teir frammanfyri.

Eitt øki, har ein froyingur mátti undra seg yvir trupulleikarnar hjá norskum fiskimonnum, er í samband við sosialu lóggávuna. Her verða fiskimenn roknaðir sum sjálvstøðugt vinnurekandi. Hetta kann kanska skiljast, tá tað er

galdandi fyri útróðrarmenn við egnum báti. Men tað er ringt at skilja tað, tá talan um “vanliga” manning t.d. við einum trolara.

Orsakað av ymiskari lóggávu merkir hetta, at ein fiskimaður er verri staddur enn ein sjómaður á farmaskipum í fleiri sosialum spurningum. Hetta er t.d. galdandi, tá talan er um arbeiðsloysisstuðul, har fiskimaðurin fær minni enn onnur arbeiðsleys, og hetta verður sjálvsagt roknað fyri at vera sera órímligt.

Her kundi Óli greiða frá, at í Føroyum er hesin trupulleikin als ikki. Her verða sjálvstøðugt vinnurekandi útróðrarmenn í lóggávuni t.d. við sjúkradagpening javnsettir við vanligar løntakarar. Og avrátt varð at gerast skuldi ein frágreiðing um hesi viðurskipti í Føroyum, og skuldi ein slík kunna stuðlað uppundir norsku sjónarmiðini.

Men hendan munin eru norskir fiskimenn sera forargaðir inn á, og teir vilja herða stríðið fyri at fáa hetta broytt.

Eftirlønarskipan

Á einum øðrum øki, har norðmenn eru frammanfyri okkum, er eisini munur millum fiskimenn og sjómenn. Norskir sjómenn hava eina serliga skipan, har teir kunnu - alt eftir siglingartíð - fáa eftirløn, frá tí at teir eru 60 ára gamlir, og er hetta ein frálík skipan.

Fiskimenn hava eisini eina slíka skipan, men trupulleikin er tann, at skipanin hjá dekkarum á fiskiskipum er rættiliga nógv verri enn tann hjá sjomonnum og yvirmonnnum á fiskiskipum, og hetta halda dekkararnir vera heilt av allari leið.

Tað er sett ein nevnd, sum skal útgreina hendan trupulleikan, og sum skal koma við eini niðurstøðu við árslok. Men sum tað skilst ger tað ikki eina loysn lættari, at tað er ósemja millum sjómannasambandið og Norges Fiskarlag um spurningin. Norges Fiskarlag er tann stóri felagsskapurin innan økið, men hann umboðar bæði reiðarar og fiskimenn, og tí telja sjónarmiðini her eisini nógv. Ein partur av skipanini er

Formaðurin, Erik Bratvold, leggur fram frágreiðingina.

Frá mótmælisgonguni. Á bannaranum stendur “Uten norske sjøfolk ingen maritim næring”.

nevnliga, at tað eru arbeiðsgevararnir, sum gjalda, og hesum hava teir ikki áhuga fyri.

Norsku arbeiðsplássini hótt

Tað, sum var tann stóri spurningurin hjá sjómonnum á landsfundinum, var, at teir mettu verandi politikkin á økinum sum eina rættiliga hóttan móti teirra lívsgrundarlagi og arbeiðsplássum. Teirra bardagi kemur komandi árin at standa um at varðveita teirra arbeiðspláss. Teir meta nevnliga, at ójavni í kappingini hjá grannalondunum er ein hóttan móti norskari sjóvinnu.

Hetta byrjaði alt við teimum stuðulsskipanum, sum tey ymsu londini fyri nøkrum árum síðani byr-

aðu at geva teirra reiðaríum. Eitt dømi er danska DIS-skipanin, sum merkir, at manning í hesi skráseting ikki rindar skatt. Tískil kann hon hava so mikið minni í løn, og kann hetta lætta samsvarandi um raksturin hjá skipunum. Ein slík skipan er í veruleikanum ørskapur. Tí so skjótt eitt land ger eina slíka skipan, so tekur eitt annað við fyri at verða javnsett í kappingini, og so er støðan skjótt tann sama aftur. Seinast hevur Svøríki eisini gjørt sína skipan skattafría.

Tað dupultmoralska í hesum skipanum er annars, at við at gera sjómenn “skattafríar”, skal tað siggja út, sum um reiðararnir ikki fáa studning. Men veruleikin er, at sjálvt Hovs

kommuna, har tað eru nógvir útsiglarar, rindar studning til A. P. Møller.

Í Føroyum hava vit nakað tað sama við FAS-skipanini, har reiðararnir fáa størsta partin av skattinum hjá manningini aftur sum stuðul.

Í Noregi hava teir leingi havt NIS-skipanina, sum opnar móguleikan fyri bíligari arbeiðsmegi, og er hetta í sær sjálvum ein hóttan móti norskum arbeiðsplássum. Hitti í flogfarinum heim til Føroya færoying, sum siglir við norskum farmaskipi. Hann er einsamallur skandinavi umborð. Allir hinir eru “bílig arbeiðsmegi”.

Men her skal gjaldast skattur hjá norðmonnum, og so mugu hýrurnar vera eftir tí. Hetta merkir so, at

kappingarstøðan hjá donskum og svenskum skipum er munandi størri enn hjá teimum norsku. Mett verður, at sum nú er, er munurin eini 40%. Og kravið hjá sjómmonnum eru somu viðurskipti sum hjá farmaskipum í grannalondunum, so sleppast kann undan freistingini hjá norskum reiðarum at fara undir annað flagg, og her varð FAS eisini nevnt sum ein hóttan.

Fyri at bota um tær mest hóttu vinnurnar hevur á norsku figgjarlógini ár fyri ár verið latin ein rættiliga fittur stuðul til skipini, og liggur hann um 400 mill. kr., sum svarar til 11% av útgoldnu lønunum. Men hetta hevur bert verið avgjört fyri eitt ár í senn, og skapar hetta í

sær sjálvum eina óvissu, sum tað ikki ber til at byggja framtíðina á.

Mótmælisgonga

Men tað, sum skapti rættiliga øði í á landsfundinum, vóru tíðindini um, at á figgjarlógini fyri komandi ár skuldi allur stuðul strikast, og hetta meta norskir sjómenn sum deyðan í durunum fyri teirra arbeiðsplássum.

Men landsfundurin fekk eisini ein góðan møguleika at gera vart við sína misnøgd. Vinnunevndin hjá stórtinginum var á rundferð, og júst undir landsfundinum kom nevndin við “hurtigruten” til Tromsø. Í hesum sambandi varð skipað fyri eini mótmælisgongu, tá ferjan legði at. Her vóru nógv fólk, og pressan var eisini til steðar.

Her hendi tað, sum ofta er í politikki. Sjómennirnir fingur stuðul frá andstøðuni, men ikki frá stjórnarflokkunum. Men tað hevur júst verið val í Noregi, sum koppaði valdsbýtinum, og tann andstøða, sum í dag gav sjómonnum sín stuðul, var púra avvíandi, tá hon sjálf sat við valdið. Og teir, sum í dag sita við valdið og avvisa sjónarmiðini hjá sjómonnum, vóru teirra fremstu stuðlar, tá teir vóru í andstøðu. Her varð - bæði av sjómonnum og reiðarum - tosað um lyftisbrot frá verandi stjórn. Hon hevði givið greiða tilsøgn um at ganga sjóvinnuni á mæti, men tykist nú at vera lopin frá. Orsøkin er tann, at fyri at tryggja sær stuðul frá Framburðsflokkinum hevur norska stjórnin góðkent ein skattalætta. Fyri at fígga hann skal sparast aðra staðni, og hetta er orsøkin til, at tað verður lopið frá hesum lyftinum til vinnuna. Men samstundis, sum tað er skattalættin hjá Framburðsflokkinum, ið hevur ført til hesa støðu, so er júst hesin flokkur, sum er fremsti stuðul hjá sjónarmiðunum hjá sjóvinnuni. Loysnin hjá hesum flokki er at nýta burturav teimum ótrúliga nógvu olju-milliardunum. Men hetta vil einhvør stjórn aftra seg við. Tí verður farið í “oljukassan”, so er vandi fyri inflatió og hægri rentu, og hetta ræðist einhvør stjórn sum pestin. Men nú fæst at siggja, hvat fer at henda.

Samanumtikið var tað spennandi at vera á landsfundi hjá norskum sjó- og fiskimonnum, og sum tað sæst í blaðnum er nógv komið burtur úr.

Tíðindaskriv frá Arbeiðseftirlønargrunninum

Stýrið fyri Arbeiðseftirlønargrunnin hevur á fundi 27/09 2002 samtykt at hækka eftirlønina úr grunninum við umleið 5 % frá 1. jan 2003, soleiðis at eftirlønin verður 680 kr um mánaðin, sum er 8.160 kr um árið. Ásetingin er galdandi fyri árið 2003. Øll, sum hava fyllt 67 ár, fáa eftirløn úr grunninum.

Løgtingslógin um eftirlønargrunnin er frá 1991, men hon er broytt nakrar ferðir. Lógin ásetir, at stýrið fyri grunnin skal áseta útgjaldið eina ferð um árið fyri álmanakkaárið eftir.

Løn móttakarar og arbeiðsgevarar hava síðan 1. januar 1992 goldið í grunnin, lønmóttakarar ½% av lønini so hvørt, hon er útgoldin, og arbeiðsgevarar ½% av lønunum í undanfarna ári. Eitt ársinnjald frá 1. apr. 1993 - 31. mars 1994 er sambært lógarbroyting latið arbeiðsloysisskipanini sum veiting.

Eftirlønarveitingin er ásett soleiðis, at grunnurin sleppur undan at lækka hana seinni, og í staðin fyri hevur møguleika fyri at lata eina vaksandi upphædd, sum í minsta lagi veksur líka nógv sum inflatióin.

Reglurnar um útgjald úr grunninum eru ásettar í løgtingslóg nr 39 frá 07.05.1991, sum seinast broytt við løgtingslóg nr 43 frá 09.05.1997 og í kunngerð nr 44 frá 09.05.1997. Eftir hesum reglum er tað Toll- og Skattstovan, sum stendur fyri útgjaldinum, og hvønn mánað setur veitingina á konto hjá hvørjum eftirlønarmóttakara í sparikassa, banka ella postgiro.

Johnny Hansen hevur ábyrgdina av fiskimanna-viðurskiptum. Fiskimenn við norskum skipum, sum hava trupulleikar, eiga at venda sær til hansara.

Anne-Beth Skrede, sum vit í FF hava serligt samband við, á talarastólinum, beint eftir at hon hevur lagt frá sær sum álitisfólk í sjómannasambandinum.

Tolina saman við ommudótrini Hansi.

Ein seinkað fæðingardagsheilsan til Tolinu

Hin 18. august fylti Tolina Højgaard í Vestmanna 80 ár. Tíverri lá ekki fyri at fara í fæðingardag hjá henni. Men hóast nakað er fráliðið, skal hon hava eina heilsan higani.

Sjálvur kom eg at kenna Tolinu fyrst í 70-unum, tá maðurin, Andreas - Dia kallaður, gjørdist stjórnarlimur og seinni eisini næstformaður í Fiskimannafelagnum. Sum ofta er, ber illa til at umrøða annað uttan at umrøða bæði. Dia var ættaður úr Rituvík, meðan Tolina er vestmenningur.

Dia var ein serstøk persónligheit. Hetta kunnu øll ásanna, sum høvdu við hann at gera. Hann var ein fakfelagsmaður út í odd og egg, sum stríddist av øllum alvi fyri at bøta um korini hjá fiskimonnum og annars fyri rættvísi fyri tann minna menta. Dia merktis har hann var. Hann var tiltikin fyri at duga væl at taka til. Afturat hesum var hann trúfastur og loyalur sum nakar. Tað var ein stórusaknur, tá Dia bráðliga doyði í 1995.

Men sum ofta verður sagt: Aftanfyri hvønn mann stendur ein kvinna. Og hetta var ikki minst galdandi fyri Dia. Aftanfyri hann stóð Tolina, sum hevði somu eginleikar sum hann sjálvur. Sjálvt um Dia kundi virka bragdligur, so skiltist altíð, at tað var Tolina, sum var í tonkunum. Tað var eisini

hon, sum syrgdi fyri, at Dia ikki misti jarðarsambandið.

Dia og Tolina vóru so serliga vinsæl og hava dugað so væl at fáa sær vinir, og tað uttan mun til um tað var innan- ella uttanlands. Sum dømi kann nevast, at á einum fundi í Noregi komu tey einaferð í samband við ein svenskan ríkisdagslim. Tey bæði, Dia og Tolina, høvdu regluligt samband við hann, inntil hann doyði. Og hetta er ikki einasta dømi um sambond, sum tey bæði hava fingið í lag og hava hildið viðlíka.

Sjálvur havi eg havt tað gleði at kunna hildið vinskapið við Tolinu viðlíka, eftir at Dia er farin. Sjálvt um tað er ov sjáldan, so tosa vit saman í telefon, og er høvi til tess, verður farið inn á gólvið á Miðalsbrekku í Vestmanna.

Tað er sjáldan, ein verður hjartaligari móttikin, enn inni hjá Tolinu. Og sum hon veit nógv og hevur nógv at fortelja!

Tolina og Dia fingur tvey børn Hans og Tove. Hans býr í Havn, meðan Tove býr niðri. Ommubørnini vóru sjei og eru nú seks. Langommubørnini eru tvey. Og betri omma og langomma finst ikki. Tað er heilt vist.

Tolinu verður ynskt hjartaliga tillukku við degnum við tøkki fyri alt í farnu tíð.

Ein heilsan til Grethu á 70 ára degnum

Gretha Joensen, Klakksvík/Hirtshals, verður 70 ár 16. oktober, og skal hon í hesum sambandi fáa eina heilsan.

Orðatakið sigur: Aftanfyri ein góðan mann finst altíð ein dugnalig kvinna. Tað kann av sonnum sigast um Grethu.

Gretha er fædd og uppvaksin í Fuglafirði, dóttir Janu og Poul Nolsøe Olsen, sum bæði vóru ættað úr Lórvík. Sum ung kom hon til Klaksvíkar at tæna hjá Theodor við Keldu, samstundis sum hon lærði at seyma hjá Idu Purkhús. Tað var um tað mundið, at hon kom at kenna Levi, og tann 20. november 1954 giftust tey og búsettust tey uppi á Vágshegnum. Saman fingur tey tveir synir og triggjar dótur.

Í 1984 fluttu tey til Hirtshals, har húsið Malta varð keypt, og kom tænastrálaði, vermdi hesi ungu barnahjortu, sum komu

Tá vit í 1994 fluttu til Hirtshals at búgva, komu vit at kenna Grethu. Hon er ein av teimum “stillu í landinum”, men stillfæri hennara er hennara vitnisburður. Hon talar ikki so nógv í orðum, men meira í verki. Tey eru ikki so fá, sum eru farin lívgæði út aftur frá Grethu. Hon er altíð klár við einum góðum orði, og hon spyr altíð eftir teimum nærmastu. Tað eru mangar familjur í Hirtshals, sum eru glaðar fyri hennara umsorgan. Eisini fyri umsorgan hennara fyri sunnudagsskúlabørnum, sum koma á Malta. Hvør kennir ikki útrykkið “Malta-omman”? Tað er ikki uttan grund. Tann kærleiki og varmi, sum hon útstrálaði, vermdi hesi ungu barnahjortu, sum komu

Her sæst Gretha saman við langommudótrini Rutt. Levi og hon eiga synirnar Jóhann Páll og Rógvi, sum báðir hava verið av raskastu sjómonnum eins og pápin Levi og aftur pápi hansara Dávur í Gerðum. Døturnar eru Jóna, Miriam og Malan. Tvær av døtrunum eru eisini giftar sjómonnum. So er tað nakar, sum kennir umstøðurnar hjá fiskimonnum, so er tað hon. Hetta gevur eisini serligar fortreytir fyri tí arbeiði, sum Gretha hevur gjørt fyri okkara siglandi menn í Hirtshals.

Ommubørnini er 16 í tali, og inntil nú eru tvey langommubørn komin, og tað talið kann bert fara at vinda uppá seg.

Sum nevnt fyllir Gretha 70 ár tann 16. oktober, og dagurin verður hildin á Malta tann 18. Fiskimannafelagið og FF-blaðið ynskja henni hjartaliga tillukku.

á vitjan ella í sunnudagsskúla. Fyri Levi er Gretha ein stórusaðul. Levi vitjar umborð á skipunum, og ofta koma skipsmenn inn á Malta at lesa bløðini. Altíð var Gretha klár við einum drekkamunni.

Hesi seinnu árinu hava Levi og Gretha búð í eini íbúð á Brogården í Hirtshals, og hevur teirra

blíðskapur her ikki verið minni. Saman eru tey eisini ófør at vitja familjur og tey, sum sjúk eru. Tað, sum liggur Grethu mest á hjarta, eru hennara kæru. Ein verður varur við heimslongsulin á rødd hennara, tá tosað verður um tey, og tað merkis á henni - tað sanna móðurhartað og umsorganin fyri sínum.

Góða Gretha, vit ynskja tær og Levi góðan byr frammyvir. Tá eg hugsi um tykkum, komi eg at hugsa um tað, sum Paulus sigur í Fil. 3,14: Men eitt geri eg: Eg gloymi tað, sum aftanfyri er, rætti meg eftir tí, sum frammanfyri er, og stevni móti málinum, til sigurslønina, sum Gud av hæddini hevur kallað okkum til í Kristi Jesusi.

2. Tim. 2.4. sigur: Eingin, sum er í hertænastu, letur seg fanga av umsorgan fyri hesum lívi; tí hann vil toknast honum, sum tók hann í tænastrá.

Hetta hevur eyðkent títt lív, tú fórt frá tínum niður til at vera í tænastrá Harrans saman við Levi.

Harrin fer at løna tær ríkiliga fyri trúskap tín. Vit ynskja tær hjartaliga tillukku við fæðingardegnum.

Vit í Neystlunden 40, Hirtshals

Her sæst Malta, har Gretha í nógv ár hevur virkað sum ein mamma hjá øllum teimum fiskimonnum, sum eru komnir á gátt. Tað er greitt, at tá menn koma soleiðis í land, uttan at kunna fara til hús, er nógv at taka hond í, og her hevur Gretha altíð verið fús.

Og her vilja vit siga tað sama, sum vit plaga at siga um sjómanskvinnuringarnar og sjómansmissiónina: Tað er gott og hugaligt hjá fiskimonnum og sjómonnum at vita, at tað er ein rættiligur hópur, sum stendur aftanfyri teir og bakkar teir upp, eisini tá tað gongur ímóti, og tá stuðulin frá samfelagnum annars kann tykjast at vera ívasamur, og her eiga hjúnini Levi og Gretha stóra tøkki og viðurkenning.

LØGMANSSKRIVSTOVAN

Prime Minister's Office

Aðalstjóri til Almannamálaráðið

Samsvarandi stýriskipanarlógini, er avrátt at býta Trivnaðarmálaráðið í tvey, so at landsstýrismenninir í ávikavist familju- og heilsumálum og almannamálum, hava hvør sína fyrisiting. Søkt verður tí eftir aðalstjóra til Almannamálaráðið.

Starvið

Aðalstjórin er ovasti ráðgevi hjá avvarðandi landsstýrismanni og hevur ábyrgdina av dagligu leiðsluni, menningini og rakstrinum av Almannamálaráðnum. Almannamálaráðið fyrisitur almannamál og javnstøðumál.

Arbeidsøkið fevnir í høvuðsheitum um at:

- samskipa uppgávur innan almannakíð
- umsita almannamál, herundir javnstøðumál
- fyrireika lógir, kunngerðir og reglugerðir innan alt virkisøkið
- gera samfelagsvísindaligar útgreiningar innan almannaverkið
- hava eftirlit við stovnum undir Almannamálaráðnum og
- aðrar viðkomandi uppgávur, sum hoyra virkisøkinum til

Almenn førleikakrøv

Umsøkjari skal hava útbúgving frá lærðum háskúla og hava leiðsluroyndir frá almenna ella privata arbeiðsmarknaðinum ella útbúgving og royndir, ið kunnu javnsetast við hetta. Umráðandi er, at tann, ið settur verður, hevur evnið at seta í verk fyriskipanir, hevur nútíðar leiðslueiginleikar, góð greiningar-evni, innlit í politisk viðurskipti og vitan um tær treytir, ið eru galdandi í eini politiskari fyrisiting. Dentur verður lagdur á persónligar eiginleikar so sum evni til at eggja og menna leiðarar og starvsfólk, góð samstarvsevni, vilja til at royna nýggj virkisøki og áhuga fyri avbjóðingum.

Setanarviðurskipti

Starvið er tænaðumannastarv og er flokkað í 39. lønarflokki umframt eina ikki eftirlønargevandi viðbót uppá kr. 3.984,75 um mánaðin. Starvsheitið er aðalstjóri. Setanarøkið fevnir um Almannamálaráðið, stovnar undir tí, Løgmansskrivstovuna og hinar ráðstovurnar. Tænastustaðurin í lýtuni er Almannamálaráðið.

Nærri upplýsingar

Nærri upplýsingar viðvíkjandi starvinum fáast við at venda sær til Marjuna Hanusardóttir, løgmanstjóra, tlf. 35 10 10.

Umsókn

Umsóknir við upplýsingum um útbúgving, royndir og møgulig viðmæli, skulu stílast til lögmann, og sendast til

Løgmansskrivstovan
 att.: Marjun Hanusardóttir, løgmanstjóri
 Postsmoga 64
 FO-110 Tórshavn

Í seinasta lagi mánadagin 4. november 2002. Allar umsóknir verða viðgjørðar í trúnaði.

**Vit gera allar vanligar
 bilumvælingar sera
 bíliga - so sum:**

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir,
 koplingar v.m.

For- og bakhjólsleiðir
 og akslar

Og so hava vit tey
 vælumtóktu "TYFOON"
 dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvalsbilar

FO-530 Fuglafjørður
 Tlf. 444943 · 281943 · 217704

Vit hava eykalutir á
 goymslu og útvega
 teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
 Fax: 44 42 85

Línubustir og goggar

Handbundin færeysk línubust
 og handgjørðir goggar

Bustimar eru royndar
 umborð á færeyskum
 línuskipum við góðum
 úrsliði. Tær halda væl betri
 og fara betri við línuni.

Verða sendar um alt landið

Bílegging:

tlf: 424034 · 423002 · fartlf: 213317

Fløttið
 (limur í Føroya Bilhúsfelag)

MAN B&W Diesel A/S

Umboðið · Ernst Reinert

Alpaha Diesel motorar og eykalutir

Undir Glæðsheggi 10
 FO-100 Tórshavn · Færeyslands
 Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

Týski Ralph:

Frá sundurbumbaðum Berlin til føroyskar skipsfelagar

Ein av teimum, sum eg hitti á landsfundinum hjá Norska Sjómannasambandinum, var Ralph. Sum so nógvir aðrir norðmenn hevði hann siglt saman við føroyingum. Hetta var heilt aftur í 1954 við einum norskum farmaskipi “Knausen”, ið sigldi uppá Føroyingahavnina, júst tá hon varð útbygd til tað, sum vit kenna hana seinni við stórum virksemini - so væl føroyskum sum útlendskum.

Ralph mintist nøvnini á onkrum av føroyingum, men eftirsum tað eru nærum 50 ár síðani, mintist hann ikki allar.

Men tað vóru ráð fyrí tí. Seinni um dagin kom hann við mynstringini, ið hann hevði útvegað sær við telefaksi frá norska ríkisarkivinum.

Vit endurgeva part av hesi mynstring, sum vísir teir fimm føroyingarnar, sum vóru við. Fleiri av teimum vóru úr Húsavík. Ein av teimum, Søren Sørensen, býr í Oslo, og ein annar, Leivur Jacobsen, er júst í hesum døgum deyður í Danmark. Olaf Ludvig, sum bert hevur verið 16 ár tá, er í dag húrvognsførari í Havn.

Tá hugt varð eftir mynstringini sást, at Ralph var týskari. Hann er ættaður úr Berlin, har hann var føddur júst eina viku eftir, at Hitler tók/fekk valdið 30. januar 1933. Og her upplivdi Ralph 12 ár seinni í Berlin samanbrotið av “túsundáráðinum”, har heimbyur hansara varð bumbaður sundur og saman.

Seinni er hann komin til Noregs, har hann kom at arbeiða hjá Sjómannasambandinum, har hann hevur

virkað víða um bæði í Noregi og í útheiminum. Nú er hann farin frá við eftirløn, men arbeiðir framvegis av og, og hann var við á landsfundinum sum gestur.

Vit endurgeva her eina grein, sum Ralph hevur skrivað í einum norskum blaði í summar. Greinin gevur eina ábending um eina áhugaverda fortíð.

Sum tað stendur í greinini, kom hann til Noregs saman við einum bólki av børnum hjá jødisk/kristnum foreldrum. Mamma Ralf var jødi, og tað, sum

bjargaði henni undan at verða fyribeind sum aðrir jødar, var, at hon var gift við einum kristnum manni.

Sum hini børnini í bólkinum fór hann aftur til Týsklands, men í 1951 kom hann aftur til Noregs, har hann seinni giftist við norskarí kvinnu.

Hann kom at sigla og at arbeiða í maskinuni, sum hann eisini gjørdi, tá hann var saman við føroyingum, sum hann hevur alt tað besta at siga um.

Ralph letur heilsa teimum, sum enn eru á lívi.

Indvig Olaf	25/9-38	Messegutt	Færøerne
Bjerssen Søren	22/12-24	Matros	Færøerne
Carl Hjaltalin	28/3-34	Matros	Færøerne
Jacobsen Leivur	30/6-25	Matros	Færøerne
Mikkelsen Orni	16/3-33	Dekagutt	Færøerne
Taaqano Lauri	6/8-30	Motoemann	Danmark
Stahlke Ralf	4/2-33	Smårrer	Tyskland
KNAUSEN September 1954			

Mynstring við Knausen í september 1954.

Gjensyn etter over 50 år

I oktober 1948 fikk Den norske Israelsmisjon ved pastor Duesund hentet 47 barn fra Berlin til et 3 måneders opphold i Norge. Dette var barn der den ene av foreldrene var kristen og den andre jøde, som hadde overlevd krigen. Den yngste var under 4 år, den eldste 15 år. Disse ankom Oslo den 14. oktober 1948. Etter overnatting på ungdomsherberget på Ryes plass, ble de fordelt til pleieforeldre på Øst- og Sørlandet. 16 av disse dro videre til Bergen. Og 8 av disse dro videre til Sunde.

Det var Halvard Gravdal som tok imot disse i Bergen, sammen med Margit Pedersen, som var tolk. (Margit Pedersens mann Kåre fikk bygget sin ishalvskute «Selfisk» T-31T hos Gravdal. Sjøsett 21.12. 1948).

Barna ankom Sunde om kvelden den 16. oktober. På det gamle meieriet på kaien (der det nå nedlagte posthuset står) ble det fordelt til de respektive pleieforeldre. To gutter – Michael og Joachim – ble hos Halvard Gravdal. Helga kom til Kaia Kaldestad. Hannelore hos Knut og Margit Førland. Anke havnet hos Ola og Martha Sundsteigen. Og hennes bror Lutz kom til Margrethe og Johs. Saghaug.

Den 14. november var alle invitert av den lokale IOGT, med Brynhild Kviteberg og Turid Skogseth (nå Olderkjær) i spissen. Festen fant sted i Sunde skule. Alle fikk kake og kakao og alle fikk et norsk flagg. En av jentene holdt tale på tysk.

Den 18. november var det fire eldste på besøk i 3. klasse på Sunde skule. På den tiden var det ikke så vanlig med besøk fra utlandet; jeg går ut fra at elevene fortsatt kan huske det.

Den 8. januar 1949 var det ikke annet å gjøre enn å ta avskjed og den 12. januar var alle hjemme i Berlin igjen.

Undertegnede har nylig vært i Berlin og samlet noen av disse. På bildet fra venstre: Ralf, Helga, Hannelore, Lutz, Anke og mannen til Anke. Disse var blitt «noe» eldre i mellomtiden og hadde vansker med å kjenne hverandre igjen. Men tiden og oppholdet i Norge var ikke glemt.

Fem av «Berlin-børn» møttest i Berlin tidlegare i år. Frå venstre: Ralf, Helga, Hannelore, Lutz, Anke og Anke sin mann. (Privat foto)

Helga utdannet seg til filmklipper og har arbeidet for film- og tv-stasjoner. Hun har også arbeidet i kunstgallerier og også studert arkeologi og drevet med utgravninger i Israel etter at hun ble pensjonist. Hun er gift og har 2 barn, hvorav en dessverre forulykket.

Hannelore ble utdannet som butikkespeditor og har arbeidet i både korsett/bh-butikk og skobutikk, men arbeidet de siste

årene i det tyske rikstrykdeverket. Hun er gift, men har ingen barn.

Lutz og Anke flyttet fra Vest- til Øst-Berlin, der faren arbeidet og man ikke fikk kjøpt mye for østmarken i Vest-Berlin. Lutz ble mekaniker, men havnet til slutt i DDR-militæret i flykontrollen. Anke ble kontor-dame. Begge har barn og barnebarn.

Ralf Stahlke

PUMPUR

- til øll endamá

311155

P/F Tórshavnar Skipasmiðja

Hvítarussiskt/føroyskt vinalag

Føroyar hava aftur havt vitjan av hvítarussiskum børnum

Tað munnu vera fáar tjóðir, sum eru so ólíkar sum Hvítarussland og Føroyar. Londini eru ólík til støddar, fólkatalið er ólíka, 10 mill. móti 50.000, langt er millum londini, og liviumstøðurnar eru sera ymiskar fyri bert at nevna nøkur dømi.

Men hóast hetta hevur stungið seg upp eini rættiligur vinskapur millum fólk í hesum báðum londum, og ikki at forgloyma millum børn úr londum báðum.

Og sum so ofta er, so er alt hetta úrslit av nøkrum, sum minnir um tilvild. Ein av tilvildunum eru danskum bóndahjúnini, Ellen og Dan Dissing-Madsen. Tey bógva ein tíma við bili frá Hanstholm, og finga tey eitt "kall" at gera verðina betri. Hetta vildu tey gera við at bota um viðurskiftini hjá fólki eystanfyri gamla jarntjaldið. Her er Hvítarussland eitt av økjum, har tað verður virkað í. Her er tørvurin eisini sera stórir.

Eitt av tiltøkunum hevur verið at fáa børn úr Hvítarusslandi at koma á teirra bóndagarð at halda feriu. Millum børnini eru næmingar úr einum skúla, sum hevur dans, tónleik og sang sum sergrein. Tí hava børnini eisini havt fram-sýningar ymsastaðni.

Komu til Føroyar fyri tveimum árum síðani

Fyri tveimum árum síðani finga tey so hugskotið at koma til Føroyar, og var henda ferðin fyriskipað av felagnum Dansifrøði við formanninum Erling Jørgensen sum hegnisligum fyriskipara.

Børnini, sum eru í aldri- num 10-17 ár, búðu privat í Havn, og tey ferðaðust kring landið við sínum framfærslum, sum endaði við framfærslu fyri stúgvandi fullum Norðurlanda-húsi. Her skal verða nevnt, at stórir partur av tí peningi, sum kemur inn við slík tiltøk, fer til at gera umstøðurnar betri eisini hjá øðrum børnum í heimlandinum.

Her er tann danski bilstjórnari Bert bilstjórnari hjá Dienesminde's Venner umboða trý ókeypis ársverk.

Vildu koma aftur

Ferðin má hava eydnast væl eisini sæð frá gestana eygum, tí nú í ár høvdu tey hug at koma aftur henda vegin. Tí komu tey til Føroya aftur 2. september við "Norrønu" og fóru avstað aftur tann 11. Hesa tíðina ferðaðust tey kring landið og høvdu framfærslur, og vóru tey

umframt ymsastaðni í Havn, í Fuglafirði, Suðuroy, Vágum og í Sandoyinni, og alla staðni vóru fólk bergtikin av teirra kynstri.

Vertirnir vóru í nógvum færum teir somu, og tað sama var við børnunum, sum feldu seg rættiliga sum at koma heim aftur, tá tey komu aftur til sínar gomlu vertir. Og tað var meira enn so, at tað var grátur og tár, tá skilnaðarstundin aftur nærkaðist. Men summi av børnunum avgjördu, at tey skuldu so skriva saman.

Tey fóru heldur ikki sær heimaftur. Í viðførinum fekk skúlin m.a. kopimaskinu og teldur, og kemur hetta, sum rímligt er, væl við hjá einum skúla sum hesum, sum neyvan hevur nakað av slíkari útgerð, sum verður roknað sum ein sjálfvylgja á okkara leiðum.

Virðing fyri slíkum arbeiði

Ein kann ikki annað enn hava virðing fyri tí arbeiði, sum liggur aftanfyri virkseminum hjá Dienesminde, sum er navnið á umrødda bóndagarði. Alt arbeiðið er sjálvboðið, og er hetta eisini treytin fyri, at tað kann gerast. Hóast hetta, so koyrir arbeiðið fíggjarliga rættiliga tungt, og tey, ið standa við endan, eru umrøddu bóndahjún. Tey vóru ikki við hesa ferð, tí garðurin skal jú røkjast. Men tey vóru við í ferðini fyri tveimum árum síðani. Tá segði bóndin við FF-blaðið sum grundgreiving at hann var farin í holt við hetta arbeiði, at "eg kann ikki bara situr kúrrur og hyggja, meðan børn líða neyð."

Sigrun Jacobsen hevur júst hitt tær báðar genturnar úr Hvítarusslandi aftur, sum búðu hjá henni fyri tveimum árum síðani. Tær búðu sjálvsagt aftur hjá henni og Erhardi! Helst verður hetta vinskapur fyri lívið.

Hvítarussararnir takka so hjartaliga Erlingi og konuni Margrethu fyri at tey hava gjørt hesa ferð, ella rættari, hesar ferðir møguligar. Aftanfyri sæst ein av dansku bilstjórunum.

Hetta hevur verið hansara drívraft. Hann segði eisini tá, at hann kendi seg betri í Hvítarusslandi enn í Keypmannahavn.

Dienesminde's Venner

Formelt er tað Forening- en Dienesminde's Venner, sum rekur hetta arbeiði, og fyri at geva ein mynd av, hvussu umfatandi tað er, fara vit at endurgeva nøkur tøl úr årsfrágreiðingini hjá felagnum fyri 2001.

Fremsta virkseimið er at geva børnum møguleika fyri at hava feriu burtur frá sínum heimliga umhvørvi, og í fjør vóru 8 bólkar við 284 børnum, sum høvdu sína frítíð á garðinum.

Ein annar táttur er at skipa fyri skeiðum fyri

vaksnum í "demokratisering". Sum tað er flestum kunnugt er Hvítarussland júst í síni byrjan sum fólkaræði. Fólkaræði kemur sum kunnugt ikki av sær sjálvum, og her er nógv at læra. Í fjør vóru hildin trý skeið, eitt fyri lækna og tvey fyri sosialarbeiðarar. Her hava luttakararnir kunnað seg um, hvussu danska skipanin við fólkaræði virkar, og hesar royndir kunnu teir so nýta heima.

Hetta er eitt arbeiði ið hevur vakt so stóran ans, at hvítarussiski almannaráðharrin vitjaði Dienesminde í mars at kunna seg um arbeiðið. Hann skuldi m.a. kanna, hvussu tað kundi bera til, at fólk, sum av eini ella aðrari orsök vóru "óbrúkilig"

Frá framfærsluni á Lágargarði.

Onnur mynd av Lágargarði.

Onnur mynd av Lágargarði.

heima, knappliga kundu vera heilt "normal", tá tey komu heim aftur av danska bóndagarðinum.

Koyra fleiri ferðir kring knøttin

Eitt triðja virkisøki er inn-savning av lutum av øllum møguligum sløgum, sum er til avlops í Danmark, men sum tað er stórir tørvur á í londunum eyst-anfyri. Hetta kann vera klæði, leikutoy, skógvar, útgerð til brekað, útgerð til sjúkrahús og nógv annað.

Eitt heilt nýtt sjúkrahús í stóra býnum Brest, sum er nærindis markið til Polen, er í stóran mun útgjørt við útgerð, som dansk sjúkrahús ikki nýta longur. Men framvegis er standardurin hægri enn hann vildi verið, um teir skuldu útvega sær útgerðina innanlands, um hon í heila tikið kundi útvegast. Í 2001 koyrdu bílarnir hjá felagnum 45 less eystur-yvir, og koyrt varð tilsamans 200.000 km. Bussurin, sum eisini var við í Før-

oyum, var uttanlands 16 ferðir og koyrði tilsamans 84.000 km, ella tvær ferðir kring knøttin.

Talt saman merkir hetta, at bilsjórnir hava nýtt tilsamans trý arbeiðsár til henda flutning, og hetta er alt gjørt ókeypis.

Sagt verður eisini, at tað er ómøguligt at rokna út virðið av teirri vøru, sum er send eystureftir, men hetta er ikki smávegis.

Rætti vegurin at skapa frið

Tað verður viðurkent alla staðni, at besti vegurin at skapa frið millum ymisk fólkasløg er, at tey læra hvønn annan at kenna. Tá finna tey útav, at fólk, og børn, eru ikki so ymisk, sum vit annars hava lyndi til at halda.

Tí hevur Dansifrøði alla virðing uppiborna fyri teirra ikast á hesum økinum. Onnur kunnu læra av tí og vit eiga øll eftir førimuni at stuðla tí sambandi millum hesi sera ymisku fólkasløg, sum her er stovnst.

Tey høvdu enntá eina kúgv við sær!

Kunning til limir Fiskimannafelagsins

60-ára konto og Lutakonto

- Fíggjarlig trygd og sparing við skattaketta

Tá ið tú gevst at arbeiða, fert tú frá einari fastari inntøku til eina stöðu, har tú skalt liva av almennum veitingum umframt tí, sum tú hevur spart saman gjøgnum árin.

Ymiskt er, hvussu vit hugsa okkum tilveruna, eður at vit eru farin frá, men tað krevur sjálvandi góða raðlegging, og sjálvt um kanska er rúm tíð til pensiónsaldur, er gott at vita, at tú ert peningaliga tryggjaður.

Føroya Fiskimannafelag og Føroya Banki hava gjørt avtalu um efriløn fyrri limir felagsins, soleiðis at teir eisini kunnu njóta ágóðan av einari efriløn. Tað er avgjórduð fyrinunur at hava allar efrilønarkonti á einum stað, rannummar verða gjørdar í samráð við Føroya Fiskimannafelag, og felags umsitingin tryggjar limum felagsins fleksibilitet og eitt so stórt avkast sum gjørligt.

60-ára konto

60-ára konto er bundin efrilønarsmansparing. Hon er gott iskoyti til fólka-pensiónina, og er við til at tryggja eitt noktandi livistæði við efrilønaráldur. Samansparingin fær hægstu innlánsrentu, harumframt gevur hon skattafrýmmu beinavegin - longu sama árið, sum kontoin verður stovnað, verður inngjaldið dikið frá skattskyldugu inntøkuni.

Lutakonto

Lutakonto er ætlað persónum, sum hava 60-ára konto, men vilja seta meina inn eum henda loyvi, fyrri soleiðis at fáa eum stóri skattafrádrátt. Lutakonto verður móttsett 60-ára konto ikki goldin út í einum, men í portum, og er tí at líkna við framhaldandi inntøku.

Íløgur í virðisbrøv

Í staðin fyrri at lata peningin standa inni við vanligari innlánsrentu, ber til hjá efrilønaranarum at keypa virðisbrøv fyrri innstandandi á kontoini. Møguleiki er at keypa láns- og partabrev ella iløguprógv, ella at fáa gjørdar eina serliga iløgu-samanseting.

Ávøksturinn av efrilønarkonto er skattafriur, uttan mun til um talan er um innlánsrentu, vinningsbýti ella kúsvinning.

Fá meiri at vita um efriløn á skrivstovu felagsins ella í deildum bankans.

So kom nýggi Stapin

Orð og myndir:
Torleif Johannesen

Týsdagin 1. október kl. 18 kom nýggi Stapin á Toftir. Nes kommuna skipaði fyri almennari móttøku á bryggjunni. Nógv fólk var og tók ímóti hesum stásiliga skipi. Kirkjukórið sang tveir sangir. Borgarstjórin, Marjun Gaardbo, helt vælkomstrøðu. Aftaná var felagssangurin "Gud signi vart fólk, har tað siglir og rør" sungin. Til seinast takkaði reiðarin á Stapanum, Anfinn Olsen, fyri stórfingnu móttøkuna og bjóðaði øllum umborð.

Nógv fólk fór umborð at síggja skipið, og kokkurin hevði nokk at gera við at seta sodavatn og góðgæti fram.

Frystilíniskip

Nýggi Stapin er eitt frystilíniskip, sum er bygt í Skagen í 1988. Hann er 34 metrar langur og 8,2 metrar breiður. Høvuðsmotorurin er ein 830 hk Caterpillar. Hann hevur tveir 250 hk hjálpimotorar, sum eisini eru Caterpillar.

Øll upphaldsrúmini eru har afturi. Skipið hevur 14

Nýggi Stapin er eitt frystilíniskip

koyggjur. Tvey kømur eru eittmanskømur, meðan restin eru tveymanskømur.

Skipið hevur tvær frystilastir, sum taka umleið 170 tons av avhøvdaðum fiski. Harafturat er ein frystilast til agnið, sum tekur millum 30-40 tons.

Frysti- og kølirúm eru eisini til proviantin.

Á dekinum hevur skipið ein frystitunnil og triggjar vertikal frystarar.

Samanlagt klára teir at frysta umleið 8 tons av avhøvdaðum fiski um samdøgnið.

Anfinn Olsen, reiðari, sigur, at hóast teir kunnu frysta fiskin umborð, so veit hann ikki, hvussu nógv teir fara at gera við tað.

Tá skipið verður klárt til fiskiskap, kostar tað eigarunum umleið 16 mill. kr. Umframt eginpening so hava Realurin og Fram-

taksgrunnurin fíggað skipið.

Fjúrta manns verða við Stapanum. Skipari verður Brandur Højgaard, sum hevur ført gamla Stapan í nøkur ár.

Nýggi Stapin er eitt sokallað "Solstrand" modell. Normenn lótu hann byggja í Skagen. Í 1999 seldu teir hann til Íslands, haðani hann nú er keyptur til Toftir.

P/F Regn

Tað er P/F Regn á Toftum, sum eigur nýggja Stapan. Hetta er ikki eitt nýtt felag, men sama felagið, sum læt gamla Stapan byggja í Vestmanna í 1968/69.

Teir, sum manna felagið, eru brøðurnir Jógvan I. Olsen og Jákup Olsen á Toftum og Petur Hansen á Nesi. Teir lótu Stapan byggja fyri at skaffa rávøru til nýbygda flakavirkið Nyk á Toftum.

Fyrsta túrin fóru teir 22 sept. 1969. Jógvan var skipari, Jákup bestimaður, meðan Petur var motorpassari. Jógvan bleiv árið eftir valdur inn á ting og fór tí av. Hann hevur tó verið við fleiri túrar síðan tá. Jákup var síðani skipari eina tíð, áðrenn Jóhan Weihe bleiv skipari. Tann av eigarunum, sum var drúgvastur at sigla við Stapanum, var Petur. Hann var 70 ár, tá hann fór í land, og hevði tá verið við sum motorpassari í 27 ár - frá 1969 til 1996.

Ein annar, sum eisini hevur verið drúgvur umborð á Stapanum, er Hans Dávid Gregersen á Glyvr-um. Hann kom umborð í 1972 og gavst at sigla fast við í 1999. Hans Dávid hevur verið "alt" umborð, uttan kokkur. Frá 1976 til summarið 1999 var hann skipari. Hann hevur verið onkran túrin við síðani tá. Næstseinasta og triðseinasta túrin hjá Stapanum, var hann skipari.

"Gamal og troyttur"

Gamli, "troytti" Stapin hevur verið sín síðsta túr fyri núverandi eigararnar. Teir siga, at tað er við blandaðum kenslum, at teir leggja skipið. Skipið

Nógv fólk var til móttøkuna

Marjun Gaardbo helt vælkomstrøðuna

er gamalt og nógv brúkt, og so er tíðin eisini farin frá tí.

Sigast má, at Stapin hevur verið eitt gott skip, sum hevur lagt mangan fongin upp á land. Mangur maður hevur har fingið sítt livibreyð, samstundis sum Stapin hevur verið eitt skúlaskip hjá hópin av unglingum.

Sigast má, at gamli og troytti Stapin endar sítt virkna lív við "maner."

Síðstu tríggir túrarnir hava verið bæði góðir og skjótir. Teir eru gjørdir innanfyri ein góðan mánað, og hetta er ein av bestu mánaðunum, Stapin hevur gjørt. Teir fóru avstað 28. august og landaðu síðsta túrin fríggja-

dagin 4 oktober. Túrarnir hava verið uppá 111.000, 116.000 og 130.000 pund.

Síðsta túrin royndu teir vestur úr Mykinesi og høvdu hálva nýggjindu setu. Lastin varð seld fyri uml. eina mill. kr. Eitt kent orðatak sigur: "Når enden er god, er alting godt!"

Síðsta túrin var Knút Høgagarð skipari. Hann er annars stýrimaður og avloysaraskipari.

Fiskiloyvið og manningin verða nú flutt yvir á nýggja Stapan saman við línuni, splittaranum og nakað av nautisku útgerðini á brúnni.

P/F Regn verður ynskt hjartaliga tillukku og Guds signing við nýggja Stapanum.

"Tilkomnir garpar" Frá vinstri. Jákup Olsen 74 ár, Jógvan I. Olsen 72 ár, Petur Hansen 77 ár. Teir trýggir manna navndina í P/F regn. Hans Dávid Gregersen 66 ár. Hann førði Stapan í mong ár.

Møguleika at velja...

Eitt hav av møguleikum liggur fyri framman.

Ein kapitalpensjón gevur tær frælsi og møguleika at velja.

Fá meir at vita í Sparikassanum, tel. 348000.

FØROYA SPARIKASSI

www.sparikassin.fo

Tað er liðugt við tunfiski

Ársins tunfiskaveiða í føroyskum sjógvi er av. Og sera lítið er komið burtúr. Veiðan av tuni hjá fyra skipum gjørdist 2,4 t, meðan veiðan av øðrum fiskasløgum gjørdist umleið 2 tons. Við so smáum nøgdum hjálpir ikki nógv, um prísurin er høgur.

Guttormur Djurhuus úr Kaldbak hevur, eins og árin frammanundan, verið eygleiðari umborð á japansku skipunum. Hann metir okkara "tunævintýr" at vera liðugt, og orsøkin er snøgt sagt tann, at eysturatlantiski tunfiskastovnurin er niðurfiskaður.

Guttormur sigur, at longu í 1995 ávaraði ein franskur fiski-

frøðingur á fundi á Azorunum ímóti at økja veiðuorkina eftir hesum tuninum. Tað varð ikki lurtað eftir hesum ávaringum. Í 1997 vóru 108 japansk tunfiskaskip, sum veiddu eftir hesum tunstovninum. Í dag eru færri enn 50 eftir. Tey, sum eru farin burturav, eru farin á húsagang, og tey, sum eftir eru, eru øll um reppið at fara sama veg. Tað skal leggjast afturat, at tað hevur so ikki børt um støðuna hjá stovninum, at ítalskir fiskimenn hava veitt við nót tann tun, sum er komin inn í Miðalhavið at gýta.

Verður hugt eftir veiðini í føroyskum sjógvi gongur sjón fyri

søgn. Í 1997, sum var fyrsta árið, at rættiliga varð roynt í føroyskum sjógvi, var veiðan meira enn 200 t. Tískil er hon minkað við heilum 99%. Veiðan kom longu í 2000 niður á nærum einki. Í 2001 var eitt vet at fáa, men í ár er úrslitið aftur nær við 0.

Annars sigur Guttormur, at japanarar eru framúr sjómenn, og her er nakað, sum føroyingar kundu lært av. Uppundir illveður verður alt skalkað til, sum kann skalkast til. Tí henda fáar vanlukkur umborð. Her hava vit uttan iva nakað at læra.

Føroyingar í Tromsø

Tað er hugaligt at síggja, at hvar vit enn fara í heiminum, so renna vit okkum í føroyingar, sum gera seg galdandi á ein hátt, sum teirra landsmenn kunnu vera ernir av. Í næstseinasta blað høvdu vit frásøgn frá føroyingum í Canada, sum hava gjørt seg galdandi á hvør sínum øki. Hesa ferð hava vit frásøgn frá føroyingum í Tromsø, sum eisini hava gjørt vart við seg innan fiskivinnuøkið.

Tá farast skuldi til Tromsø varð roynt at kanna eftir, hvussu nógvir føroyingar eru har. Teir eru merkiliga fáir. Ikki minst tá hugsað verður um allar teir fiskimenn, sum hava fiskað við norskum skipum, og har onkur man hava búsett seg. Men tað fanst ikki fram til nakran. Eisini eru nógvir føroyingar, sum hava lisið á fiskaríháskúlanum í Tromsø. Men hetta man so eisini vera farið av móta, tí tað var bert funnið fram til ein, sum lesur, og so ein sum hevur lisið, sum nú arbeidir sum granskari á Fiskeriforsking.

Heðin er ein knassi
Tann einasti lesandi er tann 27 ára gamli havnarmaðurin Heðin Lamhauge. Í yngri døgum var hann í Havn settur í samband við fótbólt, men nú er tað so fiskur. Heðin býr í Skolegata í miðbýnum í Tromsø saman við konu síni Rúnu og tveimum børnum teirra, sum eru 3 og 1 ára gomul. Meðan maðurin hevur lisið, hevur Rúna arbeitt sum frískúlin. Vit tveimum børnum er tó stórir part-

ur av tíðini hjá Rúnu farin til barnsburðarfarloyvi. Noreg er eitt undangonguland í familjupolitikki, og tað fæst farloyvi við nærum fullum lønarendurgjaldi í eitt ár fyri hvørt barnið.

Heðin fór í august 1997 til Tromsø at lesa á Norges Fiskerihøgskole. Hann er við at skriva høvuðsuppgávu og roknar við at vera liðugur til jóla.

Sum við so nógvum øðrum lestrum skal veljast ein linja, og her valdi Heðin tað sum kallast "marin bioteknologi". Og júst á hesum økinum hevur hann eisini rættliga gjørt vart við seg, og tað hevur hann gjørt innan virking av laksaslógvi. Tað er rættliga komið glið á at fáa gagnnýtt laksaslógv, ið fyrr kanska bert er farið til mjølframleiðslu ella enntá fyribeint uttan at fáa nakað burtúr. Her eru menn komnir rættliga langt í Noregi. Og tað kann verða nevt, at á hesum økinum er tað eisini ein føroyingur, sum er í oddinum sum ein av leiðarunum á laksaslógv-virkinum Hordafor, sum seinasta árið hevur tikið

ímóti og gagnnýtt 70.000 t av slógvi. Hetta er Bartal Dulavík úr Havn.

At fáa nyttu burtúr laksaslógvi er tó ikki sum at siga tað. Tað, sum er ein trupulleiki, er, at laksaslógv kann ikki virkast púra fekst. Slógvið skal liggja so leingi, at tað kann moyrna, til tað er búgvið at fara undir framleiðsluna, og hetta leingir sjálvsagt um framleiðslutíðina.

Framleiðslutíðin kann stytast

Her er tað, at Heðin er komin inn í myndina. Tað, sum hann fæst við í síni høvuðsuppgávu, er at finna fram til ein viðgerðarhátt, ið kann framskunda "prosessina" við moyrning av laksaslógvinum, so farast kann undir at framleiða tað skjótari, enn tað annars vildi verið møgult. Royndirnar hjá Heðini verða roknaðar fyri at vera so spennandi, at hann hevur fingið beinleiðis fíggarligan stuðul til hesar royndir, og tað er sera óvanligt, at hetta hendir. Hetta merkir samstundis, at hansara royndir verða gjørdar í neyvum

Heðin og Rúna inni í teirra hugnaligu íbúð í Skolegate í Tromsø.

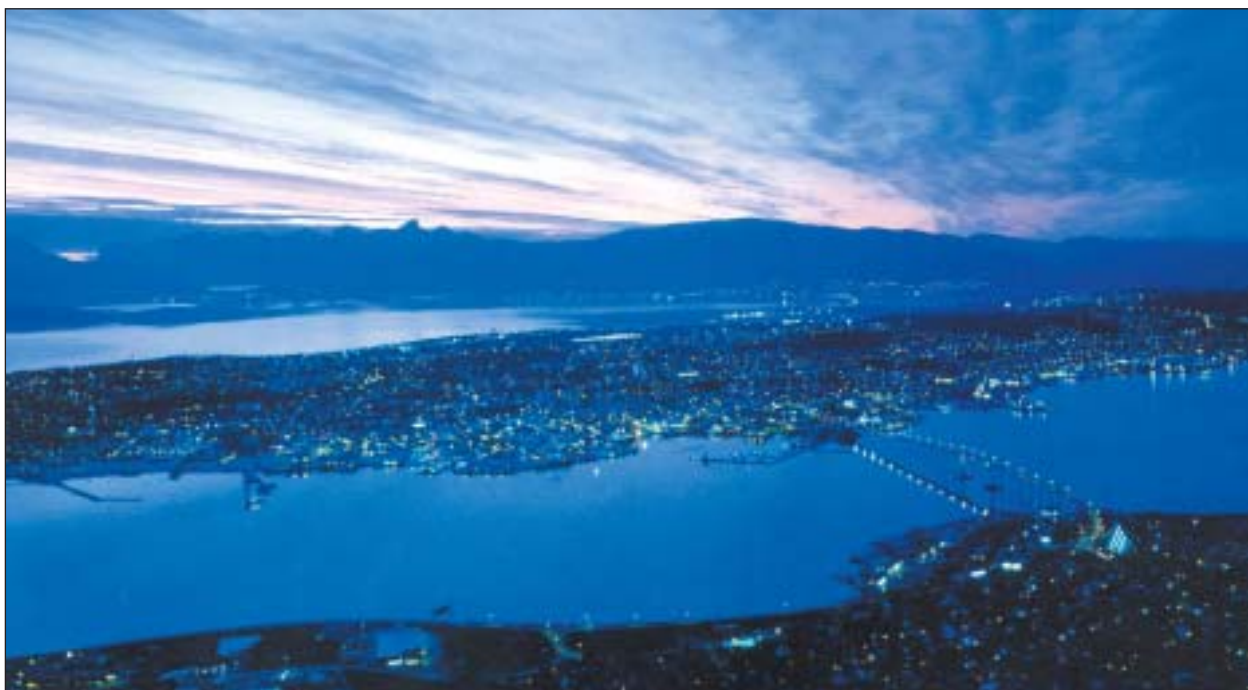

Her sæst Heðin arbeiða uppá sína høvuðsuppgávu. Her eru so nógv glæs og annað, at vit als ikki seta okkum fjarar fyri at greiða frá, hvat ið er hvat. Men úrslit tykist at koma burtur úr.

Her sæst Sjúrdur inni á skrivstovu síni á Fiskeriforsking.

Tað er stórsligið í Tromsø, sum her sæst í myrkri. Tromsø liggur á eini oyggj við sama navni. Oyggjin er dupult so stór sum Føroyar, og fólkatalið liggur um 60.000. Tað, sum ger býin so "tiltrekkjandi", er, at her er stórir lærdur háskúli við fleiri túsund lesandi. Ein partur av lærda háskúlanum er fiskivinnuskúlin, har tað eru nøkur hundrad lesandi. Her vóru rættliga nógvir føroyingar fyri 10-20 árum síðani. Í dag er bert ein lesandi og ein granskari. Og henda greinin snýr seg um hesar báðar.

samstarvi við vinnulívið.

Men tað er skilligt, at ein slík mannagongd, sum kann stytta um framleiðsluna, er bæði útreiðslu- og tíðarsparandi, so tað verður heilt spennandi, hvussu hetta fer at hyldnast.

Heðini og Rúnu dáma heilt væl í Noregi. Her hava tey nógvar vinir ikki minst í kristnu samkomuni, har tey koma. Men tey ætla sær heilt avgjørt aftur til Føroya, og tað er eingin ivi um at brúk er fyri slíkum fólki. Men tað verður ikki rættiliga enn, at tey koma.

Skal royna nakað heilt annað

Heðin hevur fingið tilboð um arbeiði bæði í Noregi og Føroyum, men fyrst skulu tey royna nakað heilt annað, sum einki hevur við fisk ella laks at gera. Tey skulu flyta til Oslo í nøkur ár, har Heðin hevur fingið arbeiði at vera við í umsitingini hjá kristiliga felagsskapinum Ny Generation. Frammanundan hevur hann í hálvtriðja ár verið leiðari fyri deildini í Tromsø. Hesin felagsskapur, sum virkar millum lesandi, hevur rættiliga vundið uppá seg seinastu árinu og eru har nú 6.500 limir í Noregi, umframt teir sum eru í øðrum londum. Og við Heðin í arbeiðinum eru allir møguleikar fyri, at hetta tal fer at økjast enn meira.

Hóast hetta einki hevur við fisk at gera, so heldur Heðin kortini, at hann í einum slíkum arbeiði kann útvega sær leiðsluroyndir, sum kunnu koma honum til nytta, tá tey koma heim aftur.

Vit ynskja Heðini og hansara góða eydnu, og vit gleða okkum til at síggja tey aftur í Føroyum. Tað er júst slíkum monnum, vit hava brúk fyri.

Sjúrður granskar

Spurdi onkran, sum var kendur í Tromsø, hvønn føroying, sum hevði við fisk at gera, ein skuldi tosa við í Tromsø. Tað var eing-

in ivi um svarið: Sjúrður Joensen, sum arbeiðir á Fiskeriforskning. So varð eisini gjørt. Ringt varð til hansara, og tað var gamaní at koma inn á gólvið hjá honum á arbeiðsplássinum.

Sjúrður er 35 ára gamal, og hann er ættaður úr Miðvági. Hann hevur norska konu, og hava tey eitt lítið barn. Tey hava júst keypt hús, so komið verður ikki aftur til Føroya við tað fyrsta.

Sjúrður fór í 1988, eins og rættiliga nógvir aðrir føroyingar, til Tromsø á fiskaríháskúla. Haðani varð hann liðugur í 1994, og tá fekk hann boðið starv á Fiskeriforskning, sum er ein stovnur, sum granskar alt møgult millum himmal og jørð innan fiskivinnu og aling. Her arbeiðir hann í deildini fyri “sjømat og industriel for-edling”, og hann hevur heiti av “senior forsker”.

Her fæst Sjúrður, saman við hinum á stovninum, við alt møgult, og her eru eisini evni, sum ljóða spennandi.

Aldur kann setast á fiskin

Eitt, sum er á skránni beint nú, er, at arbeitt verður við at finna fram til ein hátt at máta, hvussu gamal ein fiskur er, t.v.s. hvussu nógvar dagar tað er síðan, hann var veiddur. Hetta verður gjørt við at ljós verður sent gjøgnum hann. Sjálvsagt er tað eisini avgerandi, hvussu góðskan er á fiskinum, men fyri teir handlar, sum selja fiskin feskan, er tað eisini av áhuga at vita, hvussu nógvar dagar afturat teir kunnu hava fiskin liggjandi til sølu.

Trupulleikin beint nú var tann, at tað fekst eingin toskur at gera royndir við, tí toskakvotan er upp-fiskað hjá teimum flestu. Men júst hendan dagin skuldi Sjúrður fáa 250 kg av toski við flogfari av Bátsfjørðinum norðanfyri. Men tá hann helt, at tað var sloppið, fekk hann aftur telefomboð um, at fiskurin kortini ikki slapp

við flogfarinum, tí kassar-nir lóku.

Annars leggur Sjúrður dent á, at framyvir verður tað sera týðningarmikið, at fiskur kann “sporast”, t.v.s. at tað skal kunna bera til at staðfesta hvaðani fiskur kemur, um nakað er galið. Uppgávan hjá næmingum úr fiskivinnuskúlanum í Vestmanna - við at leggja mikrochips í kassar-nar - er eitt gott stig á leiðini.

Saltfiskur er ikki bert saltfiskur

Eitt annað, sum Sjúrður hevur gjørt nóg av, og sum hann hevur vunnið viðurkenning fyri, er royndir av salting og hagreiðing av saltfiski. Hetta er als ikki so einfalt, sum ein kann halda. Fyri góðsku og úrtøku hevur tað alstóran týðning, hvussu tað verður saltað. T.d. hava royndir staðfest, at tað fæst betri úrtøka úr saltfiskinum, um hann ikki verður flaktur beinanvegin, hann er veiddur. Tað er eisini ein “kunstur” at útvatna saltfiskin, og her eru eisini royndir gjørdar, hvussu hetta skal gerast fyri at fáa mest møgult burtúr. Men við saltfiski eru føroyingar komnir væl við. Sjúrður vátta tað, sum vit føroyingar sjálvir halda, at føroyskur saltfiskur er tann besti. Fyri tað fyrsta er toskur undan Føroyum betri, longu tá hann kemur úr sjónum. Men føroyingar eru eisini betri enn t.d. norðmenn hvat viðvíkir sjálvari hagreiðingini. Hetta er heldur ikki nakað nýtt. Longu tá føroyingar og norðmenn avreiddu í Føroyingahavnini í 50-unum og 60-unum varð sagt, at føroyski saltfiskurin var nóg hvítari enn tann norski.

Virksemið hjá Sjúrði er sera umfatandi; hetta vísa allar tær frágreiðingar, sum hann hevur verið við til at gera. T.d. vísir ein kanning, at tað er meira lønsamt at avreiða fiskin ókruvdan, tí tá kann fáast munandi meira burtúr slógvinum.

Her sæst Sjúrður t.v. saman við einum øðrum granskara, Jan Vidar Olsen, í arbeiðinum at fáa frystan tosk at smakka kanska enn betri enn feskur.

Frystur fiskur kann gerast feskur aftur!

Her skal verða greitt eitt sindur nærri frá einum av teimum spennandi royndunum, sum Sjúrður hevur verið við til at gera. Tað hevur leingi verið roknað sum ein trupulleiki at frysta fisk, tí tá hann fyrst er upptiðnaður aftur, hevur hann ikki verið roknaður at hava sama virði sum feskur fiskur. Hetta hevur verið roknað fyri at vera ein trupulleiki bæði viðvíkjandi úrtøku og smakki.

Men nú hava teir á Fiskeriforskning gjørt ein hátt at virka fiskin, sum merkir, at hann smakkar enn betri sum upptiðnaður frystur enn sum feskur. Hetta verður gjørt við eini serligari lakaviðgerð, og við at broyta samansetingina av lakanum ber til at fáa fleiri viðgerðarhættir, har fiskurin kann tilagast ynskini hjá serligum forbrúkarabólkum. Tað ber soleiðis til at regulera fiskin fyri, hvussu saftigur hann skal vera. So eftir hetta kann ikki longur sigast at toskur er toskur. Nú verður tað kanska, sum tá ein keypir ís, at tilskilast skal hvat slag tað skal vera.

Um sjálvar royndirnar varð sagt, at tann lakaviðgjörði toskurin var meira saftigur, hvítari og var fastari í fiskinum, og sjálvur toskasmakkurin merktist meira. Og júst henda niður-støðan var serliga galdandi fyri rávøru, sum hevði verið fryst fyrr.

Sum tað skilst, er Fiskeriforskning eftir føroyskum viðurskiftum ein stórfyrirøka. Tilsamans 160 fólk arbeiða á hesum øki, og figgjarætlanin liggur um 90 mill. nkr.

Her er lutvíst talan um almenna játtan, men tað verða eisini gjørdar kanningar fyri vinnulívið, sum vinnan rindar fyri. Men ein stórir partur av virkseminum verður eisini gjørt eftir uppskotum og hugskotum frá vinnulívinum, sum jú best veit hvør tørvurin er.

Vónandi kann føroyska fiskivinnan eisini fáa nyttu burtúr øllum hesum royndarvirksemi. Men vit kunnu so vera errin av, at vit hava landsmenn, sum kunnu geva sítt íkast til granskingina úti í heimi.

AGN

sild
kúfiskur
makrelur
høgguslökkur

hava dagligt samband um allt landið

P/F KAMBUR

STRENDUR · telefon: 447720
ella 448095 · fax: 448744

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERÐSLUNI

SKIPSTIMBUR & APTERING

Vit átaka okkum alt arbeiði innan skipstimbur og aptering, so sum nýggja messu, brúgv ella lugar.

Fa. Skipstimbur og aptering

v/Jón Jacobsen · FO-470 Eiði · Tlf: 22 23 86

Bjargingar-, neyð- og slækki-útgerð til skip og bátar

- Neyðrakettir & hondbluss
- Bjargingarvestar, -kransar og -línur
- Eldslökkjarar, tepplir og slangur
- PIONER plastbátar - nógvar modell

Vit útvega flest alla útgerð uppá fyrispurning

KAJ ANDREASEN & CO
Tel: 315600 · Fax: 318008

Haldið FF-blaðið

"Vón" í krígssigling, árin 1941-42

Sigurd R.F. Simonsen sigur frá - 3. partur

“Vit komu upp aftur til Føroya í øllum góðum. Stutt aftaná fóru vit yvir á Suðurlandið at trola, men eg var als ikki nøgdur við útgerðina. Tað vóru serliga trolíð og lemmarnir, sum eg var ónøgdur við. Trolútgerðin úr Aberdeen var eitt vána keyp, men sum vituligt er, so hevði eingin annar her í Føroyum roynt hesa útgerðina áður! Eg hevði ongan mann, eg kundi snúgvamær til. Eg hevði ongan, sum kundi hjálpa mær í hesum. Tá vit so høvdu fingið gott 600 kassar, brotnaðu tenninar á spælinum, og alt var tann beri roykur. Tíbetur hevði eg verið vakinn, so eg hevði biðið Bon Accord í Aberdeen um eitt eyka spæl. Allar tennirnar brotnaðu á tí fyrra spælinum, og vit máttu allir mans umborð hála trolíð upp við hond. Tá so posin kom á borðið var tað ikki meir enn, at vit fingi hann inn. Sofus fyrirló, at vit hálaðu hann inn við taljuni, men har var eg ikki samdur. Eg helt, at vit kundu strekkja

posan nakað við patent-taljuni, men inn fingi vit hann ikki.

Vit tóku tá til tey ráðini - fyrri fyrstu og einastu ferð - at vit krøktu fiskin úr posanum. Á henda hátt fingi vit posan tóman. Hesi ráðini hevði eg hoyrt frá einum gomlum skipara í Fuglafirði, sum nevndist Jóan Jakku, og sum hevði siglt við bretskum trolarum, at teir krøktu fiskin úr posanum. Teir skóru eitt hol í posan eftir upp-tøku, og so krøktu hesir eingilskmenninir fiskin úr posanum..

Íslendskur netamaður

Vit sigldu so heim til Føroya og lögdu síðani leiðina til Aberdeen. Eg fór við sjálvur, og har keyptu vit so útgerð til eitt trol. Tá hevði eg sett í meg, at eg skuldi fáa orð á mannin, sum gjørdi trolini hjá “Alliance”, sum var netamaður har á Dagóldareyri.

Tá vit so koma upp til Íslands næsta túrin, lögdu vit leiðina til Reykjavíkar. Har hevði eg biðið íslend-

ska netamannin gera eitt trol til “Vón”. Eg hevði fjarritað til hansara í góðari tíð frammanundan. Eg sigi so við hann, hvussu eg vildi hava trolíð, og so kundi hann rætta upp á tað, men hann hevði einki at rætta! Hann gjørdi okkum so hetta trolíð - bæði skjótt og væl, og tá vit høvdu fingið trolíð, lögdu vit leiðina til Vestmannaoyggjarnar, - eg visti eitt gott pláss vestan fyri Vestmannaoyggjarnar, har tað var bæði nógvur toskur og flatfiskur. Bestu ráðini vóru at hava bæði tosk og flatfisk at selja, tí so fekk man væl betri prís. Eg biði so Tummas (í Gerðunum) taka róðrið, og leggi honum eina við tær leiðir, har hann ikki mátti royna, tí har var ringur botnur.

Eg hevði ikki blundað meir enn eina litla løtu, so kemur róp í - á tann ringi standur! Tað var líka ringt, sum tá nótin skrædnaði frá lúnningini á sinni. Tað bleiv so galið, at vit hivaðu báðar gálgarnar í dekkið, vit fingi bara ikki leyst. Vit royndu allar kunstir. Vit royndu at koyra út við øðrum veirinum og bara hála inn við øðrum - hálaðu mótsatt og øvut. Vit royndu øll kneb, men einki bar til. So eina ferð hiva vit so dygt, og hann legði seg á lúnningina og breyt lúnningina! Tá hugsi eg við mær sjálvum: Nú fæst hann ikki aftur, nú er bara alt farið. Eg vildi ikki seta øksina á veirin, og soleiðis slitu vit báðar veirarnar. Vit fingi einki aftur. Tá var einki eftir hjá mær, tá var tað bara Gud í Himlinum, sum eg kundi líta meg á.

Trol og lemmar í ólagi

Eg gjørdi tá av at fara inn undir oyggjarnar. Tá heldur Sofus fyrri, at vit kunnu gera teir ensku lemmarnar aftur. Innkomnir høvdu vit fiskað í 18 tímar og fyllt hált skipið. Komnir inn til Vestmannaoyggjarnar gjørdu vit gálgarnar aftur. - Vit skuldu nógv heldur bara siglt niður og selt tann fiskin, vit longu tá høvdu fiskað.

Tá gálgarnir eru afturgjørdir fóru vit í Meðlandsbuktina, og har var so ýðandi fult av fiski, men vit megnaðu ikki at hála nakað inn, fingi bert í ein lítlan posa. Um vit høvdu posan longri úti ella stytri úti, kundi gera tað sama Tá máttu vit bara inn-siggja, at tað var galið við bæði trolí og lemmum.

Fyrsta føroyska trolíð

Komnir aftur á Fuglafjørð fari eg til Víka-Rasmus, og niðri í kjallaranum her (húsin har Sigurd Simonsen, yngri, býr í dag) bleiv fyrsta trolíð gjørt, sum er framleitt á Føroya landi, og tað er eisini søguligt! Tað vóru eg og Víka-Rasmus, Sámál í Lambanum, og ein fuglfirðingur, ið nevndist Ingvard (Petersen), ið gjørdi hetta fyrsta føroyska trolíð. Eg hevði tá biðið Marius Absalonsen koma umborð. Vit

Poul Andrias Vørðhamar (1914-1992) gekk út eftir trolposanum inn til hann fekk fatur á stertinum. Poul Andrias var eisini við “Vón” krígsárin.

høvdu gjørt trolíð liðugt og gjørt alt klárt, tá hann skuldi fara avstað. Marius fekk upp í skipið í eini handavending. Tá hann kemur aftur á Fuglafjørð, vóru 4 trol klár. Eg valdi tá at fara við sjálvur, og bleiv eg so verandi umborð á “Vón”. Vit gjørdur fleiri túrar, har vit fingi fulla last. Eg minnst ongan túr, har vit ikki høvdu fulla last og undir bakkanum eisini.

Sigurd á brúnni á einum farmaskipi í manndómsárum.

Á sild

Vit vóru á sild á hvørjum sumri líka fram til 1946. Vit fingi eins góða nøgd av sild, sum vit fingi árið fyrri, men vit drivu tað ræðuliga hart, tað var so rokað, at menn fingi ikki tíð at spula dekkið. Tann besta túrin vit gjørdur, mundi skiparaparturin og skipsins partur liggja um tær 60.000 kr. Tað, sum fólk ofta høvdu á munni, var, hvussu stórir mann-ingaparturin var, tá vit fiskaðu við trolí; hann lá vanliga um 3.000 kr., og tá vóru teir kanska burtur 15-20 dagar til ein túr. Og pengarnir gjørdist nógvir, tí vit gjørdur jú so nógvur túrar, vit gjørdur eisini nógvur túrar um heystarnar. Menninir fingi tó høvi at hvíla seg millum túrarnar niður til Aberdeen. Vit brúktu ta skipan, at tað vóru 7 mans umborð á skipinum á veg niður til Aberdeen, so teir túrarnir blivu tiknir uppá skift. Tann maðurin, sum var ringast at erstatta í hesi skipanini, var motorpassarin.

1941 gjørdist soleiðis eitt royndarár - eitt eksperiment, men 1942 og 1943 gjørdust serliga góð ár fyrri meg, serliga 1943.

Nógvir vandar

Men vandarnir vóru nógvir. Vit sóu nógvur minur. Vanliga plaga eg ikki at vera hugtikin av sjónvarpsfilmum, men tá eg sá hesa týsku sjónvarpsrøðina um teirra kavbátar undir krígunum (“U-boots”), tá rann mær kalt niður eftir ryggi. 30.000 av teimum 40.000 týskarunum, ið vóru við kavbátunum, druknaðu, so tað hevur verið ræðuligt. Men hesir

tóku nógvur við sær í deyðan - eisini okkara fólk.

Eg minnst ta einu ferðina, tá ið vit komu niður ímóti Allmans Hoi. Tað er ein drangur, sum stendur vestanfyri Orknoyggjarnar: Hesin drangur er rættiliga eyðkendur. Hann var vanliga brúktur sum eyðkenni fyrri at kenna land. Eg hevði havt vakt, og Tummas, stýrimaðurin, skuldi júst loysa meg av. Tá sigi eg við Tummas: “Eg havi tikið frá!”, Tummas svarar mær aftur: “Tú ert ikki vanur við at taka frá?” - “Nei, men í hesum førinum havi eg tikið frá!” Eg rætti honum kikan og sigi: “Hygg øll hasi skipini, ið fara innan fyri okkum har!” Og tey skipini vóru mong í tali. Talan var um 22 fraktskip, umframt krígsskipini, og tað vóru ikki hissini bátar heldur. So eg metti, at vit vóru so mikið langt burtur frá teimum, og at teir komu at sigla gjøgnum Pentland Firth í myrkr, og so komu teir í lýsingini, júst tá týskir flúgvarar komu yvir Peterhead. Tað roknaði eg út, og tað bleiv júst so.

Vit sigldu við “slow”-ferð alla tíðina, meðan vit sóu hetta stóra skipafylgi í kikanum framman fyri okkum. Og trúgvíð mær! Tá tað lýsti um morgunin, komu týsku flúgvararnir. Tað var eitt ótal av teimum, niðanfyrri 70-80 vóru teir ikki. Tá “Luftwaffe” eru yvir skipafylginum, sleppa teir eitt ótal av bumbum yvir tey, og so fóru hesir flúgvararnir í allar ættir. Skipini vóru so illa útgjörð við kanónum, at tey vóru ikki týsku flúgvarunum at meini.

Men vit høvdu ikki sæð

Petur Hensar Simonsen (1903-1981), bróðir Sigurds sigldi eisini við “Vón” í krígsárunum. Teir vóru eisini báðir við skonnartini “Sólaris” í 1930-árunum.

“Njarðling”, tað var ein snurriðsbátur upp á 60 tons, sum hovbingar áttu. Teir høvdu góða fiski-eydnu undir krígunum. Teir plagdu at snurra undir Íslandi eftir reyðsprøku og øðrum flatfiski, umframt hýsu. Men í sínum góð- varni hava teir umborð á “Njarðlingi” fylgst við hesum stóra skipafylginum, konvoyini. Teir komu inn til Aberdeen nakað áðrenn vit. Tú kanst bara ikki ímynda tær, hvussu ræðuligt tað var. Har fleyt eitt ótal av líkum í sjónum, og aðrir lógu og veitraðu og skriggjaðu. Eg visti mær ikki onnur ráð, enn at biða manningina fara niður undir, og so skuldi eg royna at sigla so nær landi, sum eg tordi, men eg hevði einki ekkolod, so eg tók eina stóra risiko, men har var sandbotnur. Eg hugsaði sum so, at um vit knappliga stóðu, so høvdu vit ein møguleika at bakka út frá aftur.

Innkommir til Aberdeen spyrji eg meklaran hjá Bon Accord, hvussu hevði gingist hjá skipafylginum. Hann visti at siga mær, at bara 2 av teimum 22 skipunum vóru komin suður um, øll hini vórðu bumbaði, tað vóru serliga nógvir flúgvarar hendan morgunin. Og lægið er tað, at meðan eg sigldi undir krígunum, so vóru týskar- nir nærum altíð har á Kinnearehead-leiðini.

Føroyskur bátur við dokkina

Tann eina dagin bað onkur meg koma at hyggja eftir tí føroyska bátinum, sum lá við dokkina har, tað var “Njarðlingur”, tað var fyrstu ferð eg heilsaði eg uppá teir menninar. Alt umborð vísti seg at vera kastað øvut. Teir søgdu, at aldbrotini av bumbunum vóru so stór, sum fjøll, og umborð á “Vón” vóru vit eisini komir í nøkur av hesum eftirbrotunum, og tá vóru vit noyddir at taka frá, og tá var tað enntá fínasta veður í sjónum, so ótrúliga nógv trýst var frá teimum sleptu bumbunum!

Fóru aftur at trola

Í januar í 1942 fóru vit aftur at trola yviri við Langsøð, og tað gekk óføra væl. Vit høvdu sama spælið. Vit høvdu fingið nýggjar gálgar og høvdu trol í bæði borð. Tað bleiv flent eftir mær, tí eg vildi hava trol í bæði borð, men sannleikin er, at vit fiskaðu líka nógv í bakborð, sum vit gjørdur í stýriborð. Tað var mangan so, at annað trolíð kundi vera betri enn hitt, men

Havnin í Aberdeen undir krígunum.

vit fiskaðu nógv við bakborðstrolinum. Vit gjørdur fleiri túrar, áðrenn vit fóru á sild. Árin 1941-43 gjørdur vit 3 túrar uppi á Norðurlandinum, áðrenn vit fóru á sild. Tá havi eg ikki roknað túrarnar á Suðurlandinum við.

Eg minnst ta einu ferðina, tá lógu vit uttanfyri Lundaey - Lundaoynni - ein rund oyggj. Vit høvdu góðan fiskiskap, vit fingur so nógv, sum vit kundu arbeiða. So er tað, at lastin er full, og eg havi vakt nógv. Vit vóru staddir árikað Grimsoynna. Eg merkti tað á kortið fyri Tummasi, og sigi: “Her skalt tú kasta, og so togar tú til hendan kantin!” Eg hevði varhugan av hesum, eg hevði havt ein dreym, men eg svav so fast, at eg vaknaði ikki, tá Tummas kastaði. Og nú, tá hann hálar, rópar hann sera hart. Eg bleiv kløkkur og undraðist, um maður var farin fyri borð. Men tá eg kom upp á brúnna, er Tummas rýmdur fyri at hála í trolíð, ístaðin fyri at hava eitt sindur av farti á skipinum, so fiskurin ikki fór úr trolinum. Trolíð var so tjokkfult, og eg legði róðrið á borðið, tað var stýriborðstrolíð vit høvdu úti, og so pressar alt aftur í posan. Men eg innsá, at eg mátti vera varin, tí har var ómetaliga nógvur fiskur í. Tað var tað størsta hálið, eg nakrantíð í lívinum havi fingið. Eg minnist, at Poul Andrias gjørdi línu á seg, og hann fór út eftir posanum eftir stertinum, sum vit høvdu at hála upp við, tí høvuðlínar

var slitnað av pressinum av fiskinum. Poul Andrias fór út, hann fór ongantíð meir enn 5-6 tummar niður, hann gekk út eftir posanum, inntil hann fekk fatur í stertinum. Eg meini, at onkur eigur eina mynd av hesi hendingini (N.B. Finst henda myndin! So vinarliga varskógva FF- blaðið!).

Tað var ófatiligt, at tað kundi vera so nógvur fiskur í einum trolí. Tummas í Gerðinum gloymdi aldri hetta hálið, líka til sín doyggjandi dag. Tá høvdu vit so nógvan fisk, at tað var tjokkfult upp um bakkan, har var fiskur yvir tað heila. So fóru vit at sigla heim, og tá var nógvur fiskur á dekkinum til manningina, og glaður var eg! Hetta var ein summar- túrur í 1942.

Høvdu ikki maskinbyrsu umborð!

Í Aberdeen vóru ofta offiserar umborð, og nú tann eina dagin kemur meklar- in umborð og sigur, at eg má fara niðan til kommandantin í Aberdeen: Eg fór og hevði Tummas við mær. Tá vit trína innar, er tað offiserurin, Crowhter, ið stendur fyri okkum. Hesin sami Crowhter hevði verið í Føroyum við krígsbyrjan.

Crowhter var so frekur at siga, at eg var nasist, tað legði hann út við. Eg mót- mælti staðiliga og segði, at eg hevði einki við nasismuna at gera: “I’m just a poor fisherman from the Faroe Islands!” Hann gavst ikki so, hann sigur við meg: “Skipið hjá tær eitur: “Von” - it’s a german

name!”. Nei hesum mót- mælti eg: “It means the same as: “Good hope” in english!” Eg segði honum, at tað var eitt føroyskt navn, men hesum vildi hann ikki trúgva, og hann spurdi tískil Tummas um hetta, men Tummas segði júst, sum eg hevði sagt honum tað. Men hann blívur við, og at enda fekk hann øði í meg. Eg reisti meg upp og sló nevan í borðið: “Jesus Christ is my pilot, not more or less, good bye gentlemen!” Hesum ønti hann ikki aftur. Men tá er tað, at hann sigur, at tað er einki skip uttan bara “Vón”, sum einki vápn hevði umborð. Hetta segði so sjálvur kommandanturin í Aberdeen, sum sat har við 4 gullsnórum, við øllum sínum valdi. Eg greiddi honum frá, at tað var so nógvur djævulskapur í sjónum, omaná sjónum og í luftini, at um ikki tað var ein onnur hond, sum helt okkum uppi, so var alt til onga nyttu. Tí einki menniskja kundi bjarga okkum frá øllum hesum vandum, sum vóru á leið okkara í teimum óndu krígsárunum. Og so fór eg mína leið frá kommandantinum.

Hesa náttina hevur staðið nógv á mær, tí hesa somu nátt kom Jesus til mín í dreymi, og hann segði við meg: “Eg skal vera við tær!”, eg droymdi hann so klárt og týðiliga, at eg siggja hann fyri mær enn. Bara tá vit sigldu millum Føroyar og Ísland sóu vit ræðuliga nógvar minur, sum vóru lagdar út av týsku flúgvarunum og

kavbátunum.

“Vón” útgoldin

1942 gekk so, og tá vóru vit komnir á lagið við at trola, og hetta gjørdist fyrsta árið, har vit fingur nógvan pening í kassan. Vert er at geva gætur, at júst hetta árið á heysti 1942 bleiv “Vón” útgoldin hjá Amtmanninum. Eg segði Hilbert, amtmanni, at eg vildi gjalda tað, eg skyldaði. Tá svaraði Hilbert mær, at eg kundi lata meg noyða við at gjalda rentu og avdráttir. Men eg svaraði honum: “Tygum søgdu, at staturin átti ong- ar pengar, og tygum hava neyvnan fingið nakrar nú, so nú kann eg gjalda, og so vil eg hava eina saldo- kvittan frá tygum!” Hilbert hevði eina tignarlíga út- sjónd, men hann var ein sera harður maður. Men eg fekk saldokvittanina.

Aftur á ísfisk

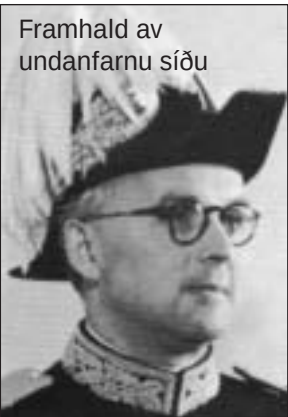
Við ársbyrjan í 1942 vóru vit til ísfisk. Vit gjørdur nógvar túrar, og seinni á árinum fóru vit á sild. 1942 gjørdist eitt gott sildaár, annars lógu vit um tey 14.000 málini hesi árini. 1942 gjørdist eisini fyrsta árið hjá mær sum trolbassar; “Allianse” hevði annars sett íslendskar bassar umborð á “Vón” í 1940 og 1941, men í 1942 ynskti eg at vera bassur sjálvur. Vit høvdu ikki minni fiskieydnun enn árin frammanundan. Tá vit høvdu verið til sildafiskiskap, fóru vit altíð til Reykjavíkar við útgerðini, sum vit høvdu brúkt, og aðrar tíðir fyri at taka

nýggja útgerð umborð. Eg kom at kenna hesar íslend- ingarnar væl, harímillum ein gamlan skipara, sum var stjóri í Djúpuvík. Teir nevndu hann: “Jón Gamli”, og Jón og eg vóru bestu vinmenn.

Einaferð siglir ein trolari aftaná okkum; tá vit so hava siglt gjøgnum hálvan Húnaflógvan, tá kenna vit hetta farið aftur. Eg floyti so upp til bassan, sum var uppi í torninum, eg segði við hann, at vit sleppa bátunum, tá vit komu inn ímóti Reykjavjørðinum. Tá svarar hesin: “Sigurður ért þú steinnvitlausur?”. Men eg segði honum, at ein trolari sigldi aftaná okkum, og at vit megnaðu ikki at sigla skjótari. Vit lögdu bátarnar til síðuna, tí skipið var so tungt. Vit fingur ikki tikið bátarnar upp, tí so fór hann bara framvið okkum beinavegin.

Eg segði við Sofus, at hann skuldi koyra so nógv á motorin, sum hann kundi. Eg kallaði síðani 6 ungar menn, og bað teir vera klárar at leypa í bátin. Úti á Reykjavjørðinum lá ein lítil slupp, har ein Gøtumaður var skipari, róptur Óla-prest. Eg hevði hjálpt honum við agni og tillíkum, og so roknaði eg við tí, at hann hevði 2 ella 3 maskinbátar, at mínir menn kundu bara rógva til hansara, og so kundu okkara bátar blíva sleipað- ir inn á Djúpuvík, tað var nokk so langur teinur har frá, sum hann lá, og inn á Djúpuvík! Tá vit so koma nakað inn á munnan á Reykjavjørðinum, so varð- skógvi eg mínar menn,

Framhald á næstu síðu

Framhald av undanfarnu síðu

Sigurd fór til Hilbert, amtmann á heysti í 1942 fyri at gjalda “Vón” út - eitt sindur meir enn 2 ár eftir at skipið var bygt.

um at vera til reiðar. Eg taki so frá, bara nøkur sekund, og so hálaðu vit bátarnar inn at. Tað ber ikki til at hála bátarnar við fullari ferð, tí so fyllast teir bara. Hetta vóru stórir bátar, og øll nótin var í, hon var 230 favnar long og 70 favnar djúp. Men tað var eisini strævið, og høvdu vit ikki verið so nógvir góðir mans umborð, so høvdu vit aldrin klárað tað.

Vit hála bátarnar av, og teir seks ungu menninir lupu í einum niður í bátarnar. Teir høvdu ein stert fastan í skipið, so vit ristur bara í stertin, so vóru bátarnir leysir. Eg biði so: “Farvæl”. Teir vinkaðu allir farvæl, teir fóru sendandi aftur við borðinum. So sigi eg við Sofus: “Nú er at koyra á!” Sofus fór so niðurunðir og koyrði síðani á, og tá longdist millum trolaran og okkum, so skjótt gekk “Vón”.

Men nú skulu vit leggja at brúnni, og nú er hann so nær, at ta einu ferðina mátti eg taka frá. Men vit tóku ov seint frá, eg bakk-aði í “full speed”, men gronin tók í, men tað bilti ikki. Tá var skipið tungt lastað, og tí kravdi tað eina stóra kraft til at fáa tað at liggja stilt. Tá stendur Jón gamli á bryggjuni. Eg sá, hvussu spentur hann var, har hann stóð og snúsaði. Tá rópar hann so hart, at allir íslendingarnir hoyrdu hann: “Blessaður verið Þú Sigurður frá Færeyum!”. Hann ynskti, at vit sluppu út aftur, tað var einki skip har tá, tí teir máttu bræða undan. Teir goymdu alla sildina úti undir fríum lofti, tað var bara sett upp timburbingjur at goyma sildina í, so sildin var til tað rættliga góð. Hon lá ikki so høgt sum her í Fuglafirði, men vit sluppu so ikki út aftur, tí tað loysti seg ikki.

(Framhald í næsta blaði)

Grønlandstíðindi

frá Kára við Stein

Um hálvan september kom “Ingimundur” inn til Sisimiut at landa. Teir lögdu 40 tons upp. Teir vóru noyddir at bróta túr av, tí galið var við onkrari pumpu.

16. september kom “Aqisseq” inn at bunkra og taka aðra útgerð; teir høvdu fiskað síðani 11. september, og teir høvdu 16 tons inni. Teir hava gott 1.100 krabbateinar standandi; teir skulu fiska 4 dagar aftrat, og skulu síðani suður til Nanortalik at landa.

“Kiliutaq” er í dokk í Frederikshavn. Teir komu hagar 23. august og høvdu tá fiskað 630 tons frá 16. Juli til 10. august. Tað stóð á hjá teimum at frysta tað mesta av tíðini. Teir fiskaðu bert við einum trolu, tí tað mittasta spælið var í ólagi. Hjá “Kiliutaq” hevur gingið væl í ár; teir hava fiskað 3.900 tons av rækjum til eitt virði uppá 53 milliónir kr. - fram til 10. august. “Kiliutaq”, ið stendur í turrdokkini í Frederikshavn, verður vørandi liðugur síðst í september. Tvær tær seinastu ferðirnar hevur “Kiliutaq” verið á beding á Skála, men hesaferð bleiv tað Frederikshavn. Vanliga hevur Royal Greenland 2 til 3 ár ímillum hvørja ferð, teir senda trolarar antin til Føroya ella til Danmarkar.

“Sattuaq I” landaði 12 tons av livandi krabba tann 16. september, og 17. kom “Tarsermiut” inn at landa. Teir hava fiskað 390 tons av rækjum í triggjar vikur.

18. september kom “Atlantic Enterprise” inn til Sisimiut. Teir høvdu smávegis trupulleikar við øðrum spælinum. Hann fór út aftur dagin eftir.

“Ingimundur” kom inn tann 19. Teir høvdu verið í Aasiaat (Egedesminde) og landað. Teir lögdu 45 tons av rækjum upp; teir komu inn higar eftir kørum at koyra rækur í; tey tómu kørini eru her á verksmiðjuni. Tað er fyrstu ferð, at kørini verða brúkt uppi í Aasiaat, og tað er nokk meiningin, at “Ingimundur” skal landa rækjur til Aasiaat framyvir.

Tann 24/9 kom tann kalandi stormur av suðri, og sjógvurin sá øðiligur út. Tað var nógvr suður inni í havnini og nógvr vindur. Skipini lógu við nógvum trossum; ein lá við ikki minni enn 10 endum í land. “Ingimundur” sleit ein sveran, flætt-aðan enda; hann lá við ta so-nevndu skonartkaiina, og hann hevði eisini 10 endar í land. Glaða er ikki nakað vanligt her í Sisimiut, men tað glaðaði óført; tað vardi tað mesta av degnum, men um kvøldið minkaði hann

vindin. Eg hoyrði, at útiá hevði onkur trolari mált upp í 35 sek/m.

25/9 kom “Gaia III” inn at leggja eitt lítið sindur av rækjum upp. Teir komu inn fyri veður.

Tað var tann 9. august, at “Ikka-miut” kom við “Helene L” upp á sleip inn til Sisimiut, tí tað var okkurt galið við gearinum, Tað endaði við, at allir deilirnir máttu stoypast av nýggjum í Týsklandi, og 26. september var so liðugt samlað aftur og farið varð royndartúr; tað vísti seg, at alt fungeraði sum tað skuldi. Dagin eftir fór “Helene L” við fullari ferð suður til Manitsok eftir fólki - og so til fiskari. Tað hava verið triggir føroyingar umborð á skipinum, meðan tað hevur ligið við bryggju her í heilar 48 dagar. Skiparin Jan, stýrimaðurin Mikkjal og maskin-meistarinn Leivur hava í 48 dagar bankað rust og málað og gjørt annað arbeiði. Skipið var sera nossligt innan. Serliga á dekkinum - har sum krabbarnir koma inn - eg vænti, at teir doyggja av forskrekkilsu, tá teir koma inn á dekkið, so nossligt var har. Har var ikki rustur at síggja - snjó-hvítir veggir og dúrkið var grønt.

27/9 kom “Louise L” inn at landa jákupsskel. Teir hava knapt 20

tons inni. Teir byrjaðu túrin tann 3. september, og hava verið úti í 3 vikur. Fiskarið hevur verið í lagi; teir hava ligið bakk í tveir dagar. Høvdu teir ikki havt ligið bakk, høvdu teir havt fulla last hendan túrin.

Tann 30/9 lá “Nanok Trawl” við bryggju her. Teir vóru farnir úr Danmark tann 29. august til Eysturgrønlands at royna, men tað var einki at fáa í teir fyra dagarnar, teir vóru eystanfyrir og koyrdu so vestur um. Teir hava 417 tons inni, og tað kann ikki sigast annað, enn at tað er ein óførur túrur hjá teimum, tá siglingin er tikin burturav. “Nanok Trawl” fór út aftur 2. október.

4/10 lógu tvey skip, sum hava verið undir føroyskum flaggi. Tað var fyrrverandi “Vestlandia” og hitt skipið var “Suðurvarði”, og so lá “Sandfrakt” úr Fuglafirði eisini. Tað fer at vera nakað langt síðani, eg havi sæð føroyska flaggið her í havnini í Sisimiut; minnst meg rætt, var tað “Sól-borg”, sum var tað síðsta skipið, sum hevur veittrað við føroyska flagginum inni her.

5. október vóru + 1,3 stig, lot og høgur útnyrðingur og eitt sløð av kava kemur niður.

Fregnir lesa FF-blaðið! Hví so ikki tú?

Í loyndum hevur dómsnevndin hjá Tórshavnar Býráð innstillað alternativar kandidatar til bókmentavirðisløn M.A. Jacobsens. Vit hava fingið hendur á loyniliga skjalinum:

Super-kverulant-virðislønin:

Nevndin innstillar Óla Jacobsen, formann í Fiskimannafelagnum, fyri sítt ótroystiliga stríð at kæra um alt og spilla alt út, sum bert hevur týðning fyri hann sjálfvan og onga livandi sál annars. Við sín-um illsinisspruttandi penni hevur Óli Jacobsen sum formaður í Fiskimannafelagnum megnað at leggja upp í rúgvur av greinum eftir seg, ið allar hava eitt í felag: Tær hava onki gjørt fyri fiskimannin í Føroyum og víðgera onki av týðningi fyri fiskimannastættina.

FF-blaðið er kanska ikki tað blað, sum hevur størsta upplag í Føroyum. Men tað er neyvan nakað blað, sum hevur so trúfastar lesarar. Tað er ikki dagur, at vit ikki fáa at vita frá lesarum, um hvussu fegnir teir eru um blaðið, og sum takka okkum fyri tað. Tað eru fleiri, sum hava sagt okkum, at tey bert halda FF-blaðið. Tá soleiðis er, er tað stuttligt at skriva. Vit skriva um evni, sum eru viðkomandi hjá lesarunum, og hetta vilja vit sjálvsagt halda áfram við.

Her skal verða skoytt uppí, at vit fáa eisini góðan stuðul við tilfari og myndum frá fólki, sum eru góð við blaðið, og hetta lívgar eisini.

Hinvegin er tað neyvan nakað blað, sum verður so ymiskt móttikið sum FF-blaðið. Sum dømi um hetta endurgeva vit eitt kut úr seinastu Fregnum, sum talar fyri seg sjálv. Eftir øllum at døma er tað okkara skrivning um politisku skipanina og/ella fjølmiðlarnar í Føroyum, sum er høvið til hesa viðmerkingina. Hesi sera væl undirbygdu sjónarmið hava “almennu Føroyar” roynt at tiga í hel. Men Fregnir eru prógv fyri, at okkara sjónarmið á hesum økinum verða lisið, og tey at tey skapa ta órógv, sum júst er ætlanin við teimum.

Hetta er so ein grund til at lesa FF-blaðið, tí hesi okkara sjónarmið koma í hvussu er ikki í hini bløðini.

HÁTRÝSTFITTINGS
- vanligt og sýrufast stál

311155

P/F Tórshavnar Skipasmiðja

we make fishing more profitable

Vit framleiða og umvæla öll slag av trolum, so sum:

- Rækjutrol ■ Botntrol ■ Flóttitrol ■ Semipelagisk trol

Vit framleiða og umvæla snurpunótir til:

- Lodnu ■ Makrel ■ Sild

Vit framleiða og umvæla nótir til alivinnuna umframt:

- Vaska og impregnera nótir
- Levera komplettar fortoyningar, akker, tog o.a.

Annars hava vit alla útgerð til trol, nótir og alivinnuna

VÓNIN LTD.

Havudsskrivstova:
Vónin P/F
Bakkavegur 22
530 Fuglafjørður
Telefon 444 246
Telefax 444 579
www.vonin.com

Tórshavn:
Álaker
Telefon 35 43 91
Telefax 31 33 19

Miðvágur:
Telefon 33 29 46

Telefon- & Faxnummur

Vit skulu gera vart við, at vit hava hesi telefon- og faxnummur:

Mjøldeildin:

Tlf: 41 44 00

Fax: 41 44 01

Fóðurdeildin:

Tlf: 41 44 60

Fax: 41 44 61

Tey gomlu numrini svara ikki meira.

www.havsbrun.fo
Box 81 · FO-530 Fuglafjørður
havsbrun@havsbrun.fo

SKIPASMIÐJAN

Filtur
Brennoljufiltur
Sm. oljufiltur
Luftfiltur
Vatnfiltrur

P/F Tórshavn: Skipasmíðjan
Tlf: 31 11 35 - Fax: 31 11 25

P/F Skipasmíðjan & Skóla
Tlf: 44 11 55 - Fax: 44 11 25

24 tíma Væð:
Út: 21 11 35

www.skipasmiðjan.fo - E-mail: sks@skipasmiðjan.fo

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyri rúsdrekka- og rúsevnismissnýttarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær

Blákrossheimið
Lynggøta 12

FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75

Kreppa í norska fiskiídnaðinum

FF-blaðið hefur verið á vitjan hjá Noregs Råfisklag, sum virkar eftir eini umstríddari lóg frá 1938

Í samband við landsfundin hjá norska sjómannafelagnum í Tromsø varð eisini vitjað inn á gólvið hjá Noregs Råfisklag. Hetta er ein felagsskapur, sum vit leingi hava havt samband við. Í 1983 var ráfiskanevndin á ferð í Noregi, og tá varð eisini vitjað inn á gólvið, har nevndin varð væl og virðiliga kunnað um virksemd hjá felagsskapinum.

Seinni hava vit havt samband við Norges Råfisklag í samband við rækjumarknaðin, har vit hava fingið kunning um gongdina í marknaðinum.

Norges Råfisklag virkar eftir eini lóg frá 1938, Råfiskloven, sum gevur felagsskapinum, og øðrum líknandi felagsskapum, einarætt til umsetning av fiski. Hetta merkir, at tað er Norges Råfisklag, sum á tí øki, har hann virkar í Noregi, sum vegna fiskimenn bjóðar fiskin út til flakavirkini. NR krevur eisini keypspening inn og rindar hann til fiskimenn, og fyri hetta fáa teir eitt rakstrargjald. Freistin fyri at fáa keypspening er 21 dagar. Hetta hevuruttan iva onkuntíð verið eitt framstig, men hendan freistin kann nývegan vera nøktandi í dag. Teir, sum eiga Norges Råfisklag, eru feløgini hjá fiskimonum. Her er fyrst og fremst talan um Norges Fiskarlag og tess undirfeløg. Norges Fiskarlag umboðar stóran part av fiskivinnuni á sjónum í Noregi, líka frá útróðrarmonnum til reiðarar á teimum stóru skipunum. Sjómannasambandið

Hetta er høvuðsskrivstovan hjá Norges Råfisklag niðri við sjóvarmálan í Tromsø.

eigur so eisini sín part og er við í nevndini.

Høvuðsskrivstovan er í Tromsø, men deildarskrivstovur eru eisini í Kristiansund, Trondheimi, Svolvær í Lofoten og Vardø. Tilsamans arbeiða meira enn 70 fólk hjá felagnum.

Tá Birgir fekk røring í

Tað er óneyðugt at siga, at tað er nógv, sum er broytt síðan 1938, men hóast hetta heldur vinnan, at tað framvegis er tørvur á einum slíkum stovni, sum í hvussu er tryggjar stabilitet

Um virksemd hjá Norges Råfisklag kann annars sigast, at í 2001 umsettu teir 575.000 t av fiski í rundari vekt, og virðið var 6,3 milliardir nkr.

Tveir triðingar av hesi nøgd stava frá norskum skipum og ein triðingur frá útlenskum skipum, og man hetta mest vera russiskum.

Prísir og avreiðingar verða gjørd upp eftir tí, ið fiskurin verður nýttur til. Tað eru umleið 100.000 t av tí fiski, sum í 2001 vórðu avreidd um Norges Råfisklag, sum fóru til feska framleiðslu. Av hesum vóru 35.000 t toskur, har miðalprísurin var kr. 11,65.

Umleið 250.000 t fara til frystingar. Av hesum eru 160.000 t toskur, sum varð avreiddur fyri kr. 12,35.

25.000 t verða hongd upp til turkingar meðan 150.000 t fara til saltingar. Fyri fiskin til saltingar var prísurin kr. 13,27. Hesir prísir eru umroknaðir til runda vekt. Føroysku toskaprisirnir vóru í 2001

umleið kr. 18,50 pr. kg, so tað sæst rættiliga týðuliga, at føroysku toskaprisirnir eru munandi hægri enn teir norsku, og er hetta í samsvar við ta sammeting millum prísirnar í norðanlondum, sum vit høvdu her í blaðnum fyrr í ár.

Rakstrarinntøkurnar hjá felagnum vóru 62 mill. kr., og avlopið var 14 mill. kr.

Avoldað skipan?

Tað eru eisini teir, sum halda, at NR stavar frá eini farnari tíð og minnir nakað nógv um tann planbúskap, sum vit í Føroyum eru sloppin burtur úr.

Ein av teimum, ið tordi at føra hesi sjónarmið fram longu í 1972, var Birgir Danielsen. Á eini norrønnari fiskivinnustevnu í Tromsø førði hann fram tað sjónarmið, at ráfiskalógin var ein forðing hjá fiskivinnuni at kunna menna seg eftir marknaðarbúskaparligum fyrirtreutum. Hetta varð ikki tikið væl upp, og í norskum bløðum stóð dagin eftir, at “Birgir Danielsen tráðte ikki på ømme tær forgæves”.

Setur minstaprisir

Ein av uppgávuunum hjá Norges Råfisklag er at seta minstaprisir til fiskimenn. Norska skipanin ein blanding av minsta-

prísnum og fríari kapping. Nógvastaðni er tað soleiðis, at tað er bert eitt virki, og tá er ikki nøkur meining í at hava fría sølu. Men tað er eisini ein partur av virkseminum hjá NR - at vegleiða fiskimenn um, hvussu teir selja til besta prís.

Teir ásettu fiskaprisirnir eru ásettir fyri tíðarskeiðið 5. august til 20. oktober í ár, og skulu her verða nevnd nøkur dømi. Skal sammetast við føroysk viðurskifti, skal havast í huga, at høvuðsreglan í Noregi er, at fiskurin verður avreiddur avhøvdaður. Tí er prísurin í veruleikanum 20-25% lægri enn her upplýst, tá sammetast skal við føroyskar prísir, sum jú er fyri fisk við høvdi.

Dømini eru hesi:

Toskur omanfyri 2,5 kg kr. 16,00
Toskur undir 1 kg kr. 10,25
Hýsa omanfyri 800 gr kr. 12,25
Upsi omanfyri 2,3 kg kr. 5,60
Upsi undir 1,2 kg kr. 3,80
Longa omanfyri 2 kg kr. 13,50
Brosma omanfyri 2 kg kr. 9,50
Svartkalvi, omanfyri 2 kg kr. 16,20

Vanliga skal eisini roknað við, at norska krónan er minni verd enn tann føroyska, men tað skal ikki gerast beint nú. Norska krónan er nevniliga styrknað so mikið nógv seinastu tíðina, at krónurnar báðar hava stórt sæð sama virði.

Kreppa sum sjáldan fyrr

Hetta hevur skapað eina rættiliga kreppu í norska fiskiídnaðinum. Ein sterk norsk króna merkiligir nevniliga, at færri krónur fáast fyri lidnu vørna. Hetta ávirkar allan vegin gjøgnum skipanina, og so er skjótt at sperðil kemur í. Bløðini har á leiðini vóru eisini á tremur við søgum um kreppuna í fiskiídnaðinum. Í eini grein varð sagt, at norska vinnan hevði tapt eina heila milliard av sterka krónukursinum, og tosað verður um “full krise í fiskerinæringin”. Støðan er so mikið álvarslig, at starvsfólk hava sagt frá sær lønarhækkingar fyri at bota um støðuna. Hildið verður nevniliga eisini, at høga lønarlagið í Noregi bótir ikki um støðuna.

Tað telur eisini við, at norðmenn eru meira raktir enn vit av kreppuni í saltfiskamarknaðinum. Saltfiskur er ein stórir partur av teirra útflutningi. Vit hava umframt tann fyrirmin, at føroyskur saltfiskur er kendur fyri at vera betri enn tann norsk.

Inni á Noregs Råfisklag hittu vit marknaðarleiðaran, Tor-Edgar Ripman, og kunningarleiðaran, Thor Edvard Kalsaas. Teir eru millum tey umleið 50 starvsfólkini hjá felagnum í Tromsø.

Heldur frægari við rækjum

Tor-Edgar Ripman fæst serliga við sølu av rækjum, og er hetta eisini eitt rættiliga stórt arbeiðsøki hjá Norges Råfisklag. Í 2001 umsettu teir umleið 53.000 t av rækjum, av hesum umleið 10.000 frá útlenskum skipum. Nógvtær flestu rækjurnar av norskum veiðuni, 27.000 t, verða veiddar við Hopen. Við Svalbard eru tað bert 5.000 t og við Canada 2.600 t, ið verða landað í Noregi, so hesar fyri okkum týðningarmiklu rækjuleiðir mugu sigast bert at

Her síggja vit teir báðar, tv. Tor-Edgar Ripman, marknaðarleiðara í Norges Råfisklag, og kunningarleiðaran Thor Edvard Kalsaas.

Mot full krise í fiskerinæringa

Norsk fiskeeksport har tapt nærmere en milliard på den sterke kronekursen. Nå slår aktørene alarm.

– Myndighetene må nå bestemme seg for om de virkelig vil ha en fiskerinæring, sier Steinar Eliassen, fiskeeksportør og administrerende direktør i selskapet Norfra.

Han spår konkurser og ei rasert næring om ikke noe fundamentalt skjer.

– Alt er galt. Ekstremt dette året er lønnsøkningen. Den gir høye renter og en enormt sterk krone som gjør våre varer dyre i utlandet. Stemninga i næringen er dyster, sier Eliassen.

En milliard

Eksportutvalget for fisk (EFF) har for første gang fått isolert konsekvensene av kronekursen for eksportørene. Eksporten er redusert med 1,5 milliarder kroner de første åtte månedene i år, sammenlignet med i fjor.

– Foreløpig har vi utarbeidet tall for torsk og sild/makrell. Til sammen utgjør valutatapet for disse artene rundt 400 millioner kroner, sier Jan Trollvik, direktør ved EFF.

Ut fra de eksisterende analysene kan det totale tapet for industrien settes til rundt en milliard kroner så langt i år.

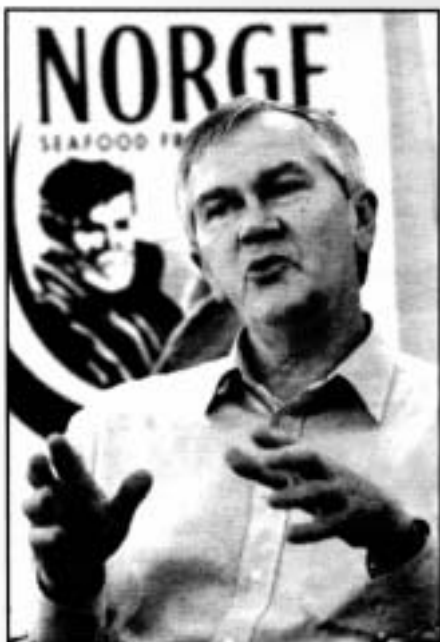
2002 er første året man opplever en reell nedgang i fiskeeksporten fra Norge siden 1990. Aldri før har det vært tilbakegang på alle områder – laks som torsk, sild og reker.

– Dette er spesielt og skyldes mange forhold. Blant annet kronekursen, sier Trollvik.

Dobbelt tap

Det reelle tapet for eksporten er imidlertid ikke isolert til valutasingninger. Markedsandeler tapes, og det vil kreve stor innsats å vinne dem tilbake. Kineserne erobrer i dag stadig nye markeder for hvit fisk, chilenerne for laks. Polen er et marked der norsk sild sto svært sterkt. Nå overtar isleddene.

– I tillegg til at vi taper penger og markedsandeler, slår konkurrentene seg opp. Dette gir langsiktige tap. Sammenlignet med i fjor har vi en valutadifferansen med Island på rundt 20 prosent. Det sier seg selv at det er vanskelig i konkurrere

NYE TALL: Jan Trollvik, direktør i EFF, har for første gang fått isolert konsekvensene av valutakursen for norsk eksport.

Foto: Lars Åke Andersen

da. Man må selge 20 prosent mer for å oppnå samme lønn, sier Trollvik.

Hesin stubbin úr blaðnum Tromsø talar fyri seg sjálvan.

vera ein viðfáningur hjá norðmonnum.

Eins og í Føroyum hevur støðan verið trupul í rækjuvinnuni, men nú halda teir, at tað er við at ganga røttu leiðina aftur. Ein frágreiðing er, at Canada og Grønland, sum eru størstu rækjulond í Norðuratlantshavi, ikki hava økt um sína veiðu, hóast tey kundu gjort tað.

Ein av kendastu stjórunum í Norges Råfisklag var Knut Hoem. Hann gjørdist í 1971 fiskivinnu-málaráðharri í javnaðarstjórnini hjá Trygve Bratteli, sum arbeiddi fyri norskum limaskapi í ES. Men Knut Hoem var so ónøgdur við samráðingarársliðið, ið annars varð felt við fólkaatkvøðu í 1973, at hann valdi at leggja frá sær sum ráðharri og at fara aftur til upprunastarv sítt. Hendan avgerðin varð sera nógv vird millum manna.

Knut Hoem gjørdist ikki gamal maður. Hann doyði í 1987, bert 63 ára gamal.

Men tað, sum annars hevur týðning, er, at nú ber aftur til at selja til Kina. Hetta hevur týðning, ikki minst fyri tær millumstóru rækjurnar, har tað nú fæst frægari prísur. Hinvegin sær ikki nakað serligt út við Japan, har marknaðurin framvegis er vánaligur.

Norskur fiskur verður arbeiddur í Kina

Ein nýggj hóttan móti norskum arbeidsplassum í fiskivinnuni er annars, at tann gongdin er við at vinda uppá seg at senda óvirkaðan fisk til Kina at virka, og tá hetta er gjørt, verður lidna vøran send aftur til Noregs. Hetta verður serliga gjørt við fisk, sum er veiddur við frystitrolarum. Hóast hesa jørðumferðina, so er tað bíligari at virka fiskin á henda hátt. Tá fiskur fyrst er komin umborð á eitt farmaskip, er tað nevniliga ikki tann stóri munurin á, um lastin verður flutt langt ella stutt.

Hetta er sjálvsagt ein rættilig strika í rokningini hjá norsku arbeidssólkunum, men tað er ikki so nógv, tey kunnu gera. Tað, sum lond við høgum kostnaði kunnu gera, er at leggja dentin á at framleiða hádygdarvøru, sum onnur ikki kunnu gera so lætt.

At enda kann verða nevnt, at heimasíðan hjá Norges Råfisklag hevur ein hóp av upplýsingum, sum eisini kundu verið av áhuga fyri føroyingar og føroyskar fiskimenn. M.a. eru marknaðarfrágreiðingar fyri tey ymsu fiskasløgini.

Heimasíðan eitur:
www.rafisklaget.no

SEV skipar fyr kvinnu brúkarakvøldi hvørt málukvøld í oktober og november mánaða 2002 frá kl. 19-22 í frálærutalningum hjá SEV á Landavegi 92, Tórshavn, fyrstu ferð 9. oktober 2002.

Komið og fái meira at vita um el og elorkunýtslu í húsarhaldinum.

Skráin:

1. Elnýtslan í húsarhaldinum
2. Ber til at tálma hesi nýtslu
3. Eltryggin í húsinum
4. Praktiskt elarbeiði, elloggáva

Lærarar:

Kristiana Hein, húshaldsreðingur
 Anna Vang, elektrikari

Brúkarakvøldið er ókeypis, men neyðugt er at tekna seg við at ringja á tlf. 311 366 gerandisdagar frá kl. 10-12 og kl. 13-15.

Elfelagið SEV

Fráboðan um seismikkvirksemi

Sagt verður frá, at seismiskar kanningar verða gjendar á hesi háleið:

Kanningarakið er intanfyrí fylgjandi knattarstöðir:

Landnýrðingshornið: 62°00' N 003°00' W
 Landsynatningshornið: 60°00' N 002°00' W
 Útsynningshornið: 60°00' N 006°00' W
 Úmsynningshornið: 60°00' N 006°00' W

Felagið Inseis Tetra AS kannar ekið.

Dýrjað verður 04.10.2002
 Arbeiddi tekur væntandi.... 4 vikur
 Skipanavn..... Pójar Princess
 Kallibókst./Heimstaður..... IXBV3, Bergen
 Fiskivøldfumbod..... Armand Lambauge

Samfund fust við skipið á VHF rás 16

Upplýsingar um dagligar seismiskar fráboðanir og ávaringar

flast á sjálvvirkanði telefonskipunini 35 13 05, ella á telefon 35 13 06.

Síðhjartingarstöðin MRCC-Tórshavn
 Tinghúsvegur 64 · FO-100 Tórshavn

Karl Jóhann Birgisson lærði stálskipasmíð á Skála, og nú sendir hann færoysk skip til Skála at verða umvæld.

Vanliga er tað sera óheppið at liggja veðurfastur, tá tað er mjørki í Vágum. Sjáldan er tó nakar skaði av hesum, og onkuntíð kann eitt sindur av nyttu fáast burtur úr eisini.

Hetta hendi tann 26. august, tá bíðað varð á flogvøllinum í Reykjavík eftir at sleppa heim til Føroya. Flúgvast skuldi kl. 10.30, men fráferðin varð útsett ein hálvan tíma í senn, inntil boðini komu kl. 14 um, at ferðin varð avlýst fyri dagin, og sloppið var á hotel, sum nú, mótsatt fyrr, verður goldið av flogfelagnum.

Ein slík bíðitíð ger at komið verður á tal við medferðafólk, sum jú eru í somu støðu. Ein av hesum var Karl Jóhann Birgisson. Fyri fornafnið kundi hann verið færoyingur, og hann tosar eisini færoyskt sum ein færoyingur, ið hevur búð nógvar ár í Íslandi.

Men tað vísti seg, at Karl Jóhann var reinur íslendingur. Sum ungur

hevði hann lært stálskipasmíð á Skála Skipasmíðju, sum var nærmasti møguleiki, tá tað ikki bar til at fáa hesa læru í Íslandi. Her var hann komin at kenna nógvar færoyingar, m.a. Jørgen Thomsen, sum var arbeiðsformaður á skipasmíðjunum, og sum seinni gjørdist lögtingsmaður. Hann var eisini komin at kenna skúlafelagararnar Petur og Tór úr Gøtu skúla. Hann hevði nevniliga búð hjá systir teirra Margit á Sronum.

Sambandið millum Karl Jóhann og Føroyar er ikki blivið minni av, at Sandavágur og Neskaupstaður eru vinarbýir, og tí kennir Karl Jóhann eisini fólk í Sandavági. Nú um dagarnar var hann til fótbólt, har hann sjálvsagt helt við vágamonnum.

Føroyskar skipasmíðjur kunnu kappast við tær íslendsku

Nú var Karl Jóhann aftur á veg inn á Skála Skipa-

Íslendskt reiðarí: Føroyskar skipasmíðjur eru kappingarførar Lýsing av íslenskari fiskivinnufyrirætlu

smíðju, men nú var tað í øðrum ørindum, enn tá hann var ungur. Hann er nevniliga blivin rakstrarstjóri fyri skipini hjá íslensku fiskivinnufyrirtøkuni Sildavinnslan. Eitt av skipunum hjá reiðarinum var til umvælingar á Skála, har hann skuldi hava eftirlit við arbeiðinum.

Spurdur, hví teir ikki eins væl gjørdur hetta arbeiði í Íslandi, var svarið, at færoysku skipasmíðjurnar snøgt sagt eru kappingarførar við tær íslensku. Kanska kundu teir farið til Polen ella líknandi lond, sum uttan iva eru bíligari. Men tá onnur viðurskipti er tikin við, so eru Føroyar góð loysn, og er hetta eitt gott umdømi at fáa hjá færoysku skipasmíðjunum.

Fjølbroytt fyrirætla

Annars er Sildavinnslan ein av teimum stóru fyrirtøkunum í fiskivinnuni í Íslandi. Hon hoyrir heima í Neskaupstaði, ella Norðfjørðinum, ið liggur sunnanfyri Seyðisfjørðin, og har tað búgva eini 1.600 fólk.

Sildavinnslan er stovnað fyri uml. 40 árum síðani. Hon eigur 5 skip, og eru tað 3 nótaskip, ein ísfiskatrolari og ein frystitrolari. Nótaskipini hjá teimum veiða eisini svartkjaft, og Børkur er í ár tað skip, sum hevur fiskað mestan svartkjaft. Afturat hesum hava teir fiskamjølsvirki og fiskavirki til viðgerð av feskum fiski. Her er tað

eydnast teimum at fáa fóttin innum hjá McDonalds.

Í samlaða virkinum arbeiða eini 280 fólk, og er hetta tískil ein fyrirætla av stórum týðningi fyri fólk-ið á leiðini. Umsetningurin var í 2001 umleið 450 mill. kr, og var hetta ein vøkstur uppá 50% í mun til árið frammanundan. Rakstrarúrslitið var tó ikki tað stóra. Undirskotið var í 2001 um 6-7 mill. fkr. Hetta var tó munandi minni enn í 2000, tá tað var einar 40 mill. fkr. Men í ár hevur gingist væl, og var úrslitið fyrra hálvár 2002 um 100 mill. fkr.

Ein nýggjur táttur í teirra virkseminum er aling. Fyrst og fremst er tað laksaaling, sum ber væl til í Íslandi hóast tann kalda sjógvin. Teir rokna við at ala eini 8.000 t. í ár. Men teir eru eisini farnir í holt við aling av toski, sum teir hava stórar vónir til í framtíðini. Toskur veksur skjótari enn laksur. Og hann kann takast eitt ár eftir at hann er settur út. Teir rokna við í fyrsta umfari at ala 2.000 t. av toski. Teir eru eisini við í royndum at ala steinbít.

Eisini eru teir við í al-tjóða verkætlan, har endamálið er at turka lodnu til mannaføði, og verður her serliga hugsað um Afrika.

Tann størsti parturin av virkseminum hjá Sildavinnsluni er fiskamjølsvirki, sum í fjør hevur framleitt 153.000 t. av ráevni, og gevur hetta 30.000 t. av mjøli og 10.000 t. av lýsi. Tað skal

Hetta er sláturvirkið hjá Sildavinnsluni.

“Børkur” er tað íslenska skipið, sum í lätuni hevur fingið mest av svartkjafti.

sigast, at Sildavinnslan hevur loyvi at veiða 9% av lodnukvotuni, og hevur hetta í 2001 givið 90.000 t. Afturat hesum hava teirra egnu skip veitt 46.000 t. av svartkjafti.

Karl Jóhann sigur, at teir gera ikki nógvar av at keypa kvotur. Men teir gera rættiliga fitt burturúr at býta um kvotur. Teir hava t.d. rækjukvotur, sum teir býta um við pelagisk fiskasløg.

Salta sild í tunnur

Virkið hjá teimum tekur fyrst og fremst móti sild og lodnu, og tóku teir ímóti uml. 20.000 tonsum í 2001.

Burtur úr hesum hava teir saltað einar 30.000 tunnur av sild, sum fyri ein stóran part fara til Finlands. Teir frysta 3.000 t. av sild, sum fara eystur eftir og eini 5.000 t. av lodnu til Japan. Afturat

hesum framleiða teir fryst lodnurogn.

Fingu heiðursmerki á fiskivinnuframsýningini

Í seinasta blaði høvdu vit eina frásøgn frá fiskivinnuframsýningini í Reykjavík, 5-7. september. Her var Sildavinnslan eisini umboðað, og hon var ein av teimum fyrirtøkunum, sum fingur heiðursmerki “fyri framúrskarandi avrik í framleiðslu av fiskavörum. Tann glæsiliga uppbyggingin av fyrirtøkuni seinastu árin hevur ført hana fram í fremstu røð í framleiðslu og nýtslu av nýggjari tøkni, har dentur serliga er lagdur á framleiðslu av uppsjóvarfiski.”

Eitt annað tiltak hjá teimum er at taka rogn av steinbíti, og fingur teir nú ein dagin 4 litrar burturúr.

Sigast kann, at tað er ikki so galið hjá færoysku skipsmíðjum at fáa tað ummæli frá eini slíkari fyrirætlu, at tær eru kappingarførar við tær íslendsku.

Neskaupstaður, har Sildavinnslan er eitt stórt arbeiðspláss.

Sjúkraviðbót hjá fiskimonnum

Meðan Jørgen Niclasen loypur á leistum fyri grundleysum viðmerkingum frá løgtings-grannskoðaranum, setur hann sjúkar fiskimenn í egnari tænastu uttan fyri lógina.

Tann 24. september hevði útvarpið fylgjandi tíðindi um sjúkratrygdina hjá fiskimonnum:

Gerst sjómaður (í hesum førinum fiskimaður) sjúkur, eru trýggjar skipanir at halda seg til. Tað er óheppið, og vit eiga at kunna veita sjómonnum einfaldari sømdir, sigur Jørgen Niclasen, landsstýrismaður, sum ynskir at broyta ella taka av skipanina um sjúkratrygd.

Samstundis mælir landsstýrismaðurin til at gera broytingar í dagpengalógini, so hendan gevur sjómonnum somu sømdir, tá talan er um sjúku.

Landsgrannskoðarin hevur átalað lógina um sjúkratrygd og sigur, at hendan als ikki er nøktandi - eingin umsóknarfreist er, og tað ber til at fáa sjúkratrygd samstundis sum aðra inn-tøku. Grannskoðarin visir enn tá á eitt dømi, har sjómaður hevur fingið sjúkratrygd og dagpening samstundis.

Jørgen Niclasen sigur seg vilja hava eina skipan, ið er einføld og rættvís, og har sjómenn hava somu trygd sum øll onnur.

Málið at avtaka ella broyta sjúkratrygdina hevur verið fyri á landsstýrissfund, og avrátt er, at landsstýrismaðurin í almannamálum, sum umsitur dagpengaskipanina, skal kanna málið og koma við sínum viðmerkingum til møgulegar broytingar í dagpengalógini.

Verandi skipan

Tann skipan, sum víst verður til her, er lógin um sjúkratrygd hjá fiskimonnum, sum ásetur, at fer mynstraður fiskimaður sjúkur í land, fær hann minstuløn í upp til 2,5 mánaðir. Minstulønin er kr. 12.725 + frítíðarløn ella tilsamans kr. 14.252. Her skal skjótast inn, at hendan upphædd hevur staðið óbroytt í eini 10 ár ella meira og er tí dragnað aftur úr í mun til tá upphæddin varð sett. Hendan upphæddin er sett í lógina um inntøkutrygd, sum er ein onnur lóg.

Tá ið fiskimenn gerast

sjúkir millum túrar skuldu teir fingið veiting samb. dagpengalógini, men sum greitt varð frá í seinasta blaði, er her komin sperðil í lógartekstin, men tað er so ein onnur søga.

Einki galið við lógini

Til sjónarmiðini hjá landsgrannskoðaranum er stutt at siga, at tað finst ikki minsta grundarlag fyri umrøddu sjónarmiðum. Er nakað, sum er galið, so er tað ikki við lógini, men við umsitingini av henni. Til sjónarmiðið um manglandi umsóknarfreist skal sigast:

Lógin um sjúkratrygd hjá fiskimonnum verður umsitin av Lønjavningarstovuni, ið arbeiðir samb. serstakari lóg. Í § 2 stk 3 er ásett:

“Landsstýrismaðurin í fiskivinnumálum ásetir í kunngerð nærri reglur fyri mannagongdum í samband við útgjald frá Løngjaldsstovuni.”

Tað er óneyðugt at siga, at í eini slíkari kunngerð hevur landstýrismaðurin fulla heimild til at seta umsóknarfreistir, um tørstur er á tí.

Men sakin er bert tann, at kunngerðin er als ikki gjørd, hóast orðingin í lógini illa kann skiljast øðrvísi enn, at ein kunngerð skal gerast, og hóast henda lógarregla hevur verið í gildi í eini 5 ár. Tað kundi verið nakað hjá grannskoðaranum at átal- að!

Til málið um, at tað verður goldið dupult er at siga, at hetta útilukkandi er ein umsitingarspurningur, og eitt mál millum tvær almennar skrivstovur. Og skuldi tørstur verið á nærri ásetan, eigur tað at verða gjørt í dagpengalógini.

Støðan kann gerast verri

So grundarlagið fyri at avtaka lógina um sjúkratrygd hjá fiskimonnum, er als ikki til. Sigast kann eisini, at avtøka av lógini við tí endamáli at dagpengalógin skal verða galdandi fyri mynstraðar fiskimenn, kann bert gera støðu fiskimanna verri. Grundgevingin fyri hesum er:

a. Um upphæddin hevði verið regulerað samb. gondini í lønarløgnum, hevði hon verið hægri enn dagpeningur. Hetta er rimiligt út frá tí sjónarmiði, at dagpeningur verður bert latin fyri 5 arbeiðsdagar í eini viku, meðan øll vita, at hjá virknum fiskimonnum er arbeiðsvikan og harvið missurin 7 dagar.

b. Annars er ein avgerandi munur á dagpengaskipanini og sjúkraviðbótini. Hon er, at tá menn koma til skaða umborð á skipi, fáa teir bæði sjúkraviðbót og vanlukkutrygging, meðan hetta ikki er galdandi við dagpening. Tískil vil ein avtøka av sjúkraviðbótini merkja ein munandi minking í trygdini hjá hesum fiskimonnum.

c. Tað er munandi verri at koma inn í dagpengaskipanina, og umstøðurnar her eru enn tá broyttar til tað verra seinastu tíðina. Um manni er lovað kjans við nýggjum skipi kundi hann, eisini áðrenn fyrr umrøddu avgerð hjá kærunevndini, ikki koma inn í skipanina, hóast hann fekk vátan frá reiðara ella skipara um, at hann skuldi við. Hetta kundi hann fyrr, og er hendan broyting ein greið skerjing í rættindi fiskimanna.

Hava ikki áhuga fyri “rættvísi” hjá Jørgeni

Tískil fer Fiskimannafelagið at seta seg avgjørt ímóti at broyta sjálva skipanina við sjúkraviðbót.

Tað er so eingin sum helst trygd í tí, at Jørgen Niclasen sigur seg vilja hava eina “rættvísa” skipan.

Her hava vit nevniliga okkara royndir, soleiðis sum vit hava greitt frá áður. Lógin um sjúkratrygd fyri fiskimenn er sera einføld. Treytin fyri at koma undir skipanina er, at viðkomandi er undir skipanini við minstuløn. Og fyri at koma undir hesa er neyðugt at vera mynstraður.

Sjúkir fiskimenn uttanfyri lógina

Hóast allar treytir eru lok-

nar, noktar Jørgen at lata monnum, sum gera landsstýrinum tann beina at vera eyggleiðarar t.d. við rækjuskípum, sjúkraviðbót um teir koma soleiðis fyri, at teir hava brúk fyri tí.

Hetta verður gjørt uttan at tað er møguligt at fáa nakra grundgeving yvirhøvur. Heldur ikki er møguligt at fáa eina lögfrøðisliga grundgeving, sum so støða kundi verið tikin til. Sannleikin er, at tað finst eingin slík. Tað einasta, sum líkist eini grundgeving, er, at hetta er “lønin” fyri at hava tikið uppá seg eina almenna uppgávu. At menn kunnu koma í dýrastu neyð av eini slíkari framferð er eyðvitað.

Júst slík mál lýsa betri enn nakað ta rættarfatan, ið Jørgen Niclasen stendur fyri.

Men tað sum er so púra avdúkandi rættarloys-ið, soleiðis sum tað er stungið út í kortið av sjálvum lögmanni her í landinum, er, at hóast ein og hvør kann siggja, at tað ber ikki til at útiþýsa monnum frá sjúkraviðbót, ikki minst við teirri grundgeving, at teir hava verið í almennari tænastu, so hevur Jørgen ella hansara umseting ikki rætt ein fingur at fáa hesi viðurskipti í rættlag.

Men nú landsgrannskoðarin kann vísa á eitt dømi um, at ein persónur av umsitingarlíggum gáloysni hevur fingið ov nógv, nú loypir Jørgen upp í loft og vil hava “rættvísi”, og tað skal hann fáa við at gera aðrar fiskimenn verri fyri.

Tað er ikki slíkt “rættvísi” tann føroyski fiskimaðurin hevur brúk fyri.

Annars er tað greitt, at allar skipanir kunnu hava brúk fyri endurskoðan, men í hesum máli sæst, hvatið hevur ligið aftanfyri rættarbrotið hjá lögmanni, tá hann beindi fyri ráðgevingsmøguleikanum hjá vinnuni.

Nú skulu teir avvarðandi til eina lógarbroyting bert kunvast um hetta sum útvarpstíðindini!

11. september 2001

**Sum dagar tínir skal tín styrki vera!
5 Mós. 33,25**

Óhugnaligar myndir av flogföllum, sum flugu inn í World Trade Center, bórust inn í heim okkara 11. september 2001. Bygningarnir rapaðu, og túsundvís av fólki mistu lívið. Óndskapurin vísti sítt ræðuliga og sjónliga andlit.

Vit kunnu lætt koma at kenna okkum bæði lítill, óttafull og hjálparleys í hesum ónda heimi.

Mong upplivdu, at lívsins djúpu spurningar stigu upp úr sálardýpinum. Til dømis: Hvar var Guð? Hevur hann mist tamarhaldið ella slept heiminum, sum hann skapti? Hevur óndskapurin yvirtikið heimin?

Biblian lærir, at Guð er allastaðni, og hevur alt vald á himli og á jørð. Kortini hendir tíverri nógv, sum ikki er Guðs vilji. Allar syndugar hugsanir, orð og gerðir, eru ikki hansara vilji. Skuldi Guð altíð støða tí, sum hendi, ið ikki var hansara vilji, so hevði hann ikki kunnað gjørt annað. So hevði einki menniskja verið á lívi, og so hevði Guð fyri øldum síðani gjørt enda á heiminum - um hann tá nakrantíð hevði skapt hann.

Guð hevur harafturímóti ásett ein dag, tá hann skal halda dóm og gera enda á syndini, Sátani og øllum tí ónda. Til tann dagur kemur, hevur Guð lovað at vera við sínum børnum, allar dagar, alt til veraldar enda. Matt.28,20

Í hesum sambandi vil eg siga frá eini hending, sum fyri mær varpar ljós inn yvir lívið og inn yvir lívsins djúpu spurningar. Tað var ein smágenta, ið skuldi brodera pápanum eina mynd í jólagávu. Ein dagin sær pápin dótttrina sita og brodera myndina, og hann sá, at tað var einki skil á myndini. Hann fór tá og bað konuna hjálpa dótttrini við myndini.

Jólaaftan kom, og tey pakka gávurnar upp. Pápin var spentur, tá hann fekk pakkan frá dótttrini. Hann pakkar upp og roynir at vera glaður og takksamur fyri myndina, hóast hann sær, at hon líkist ongum. Meðan hann stendur og hyggur at myndini, rópar dótturin og sigur: “Pápi, vend myndini við, tí tú sært baksíðuna!”

Viðhvørt kann lívið háttar sær so, at vit siggja bara baksíðuna av tí, siggja leysar endar, stara inn í óloysandi spurningar og fáa ikki skil uppá okkara lívsmynd.

Tá, sum altíð, er gott at minnst til, at Guð sær forsíðuna.

Tann, sum tí dagliga leggur lív sítt í Guðs hendur og ger vilja hansara, skal uppliva náði og umsorgan hansara. Hann upplivir eisini “Sum dagar tínir skal tín styrki vera!” Tað menniskja kemur at uppliva, at Guð, sum í nærlagni og kærleika broderar tess lívsmynd, hevur stýr á træðrunum og veit, hvussu hon skal siggja út. Tað gevur meining, trygd, frið og gleði í lívi og deyða, í nútíð og framtíð.

*Hann øll hár á høvdi telur,
hann hvørt tár úr eyga fjelur,
okkum føðir, okkum klæðir,
gleðir, um so sorgin bagir.*

Ms.51

Tað sum fiskimenn kenna til “rættvísi” frá Jørgeni Niclasen er, at eitthvørt uppfunnið ella reelt ivamál verður útlagt til skaða fyri fiskimenn. Tað, sum meira enn nakað annað prógvar rættarfatanina hjá Jørgeni, og annars hjá landsstýrinum og politisku skipanini annars, er, at “tøkkini” fyri at fiskimenn átaka sær eina uppgávu fyri fiskimálastryðið er, at teir verða settir uttanfyri lógina, tá teir verða sjúkir. Tað finst eingin lögfrøðislig grundgeving fyri hesum. Men sjálvt um so var, skuldi tað verið uppgávan hjá eini og hvørji umsiting við tilhoyrandi ráðharra at fingið eina loysn uppá ein slíkan trupulleika. Um tað so bert er hjá einum borgara. Men her rører Jørgen og hansara umsiting ikki ein fingur! Hetta dømið sigur einsamalt nóg mikið um rættarstøðuna hjá føroyskum fiskimonnum og borgarum.

Gamal kenningur

Í Tromsø hittu vit ein góðan, gamlan kenning úr føroyska fiskiflotanum. Hetta var “Kapitan Maumov”, sum er heimahoyrandi í Murmansk í Russlandi.

Hetta er “gamli” Skála-berg, sum var undan tí, sum fór til Grønlands fyri nøkrum árum síðani, og sum var systirskip hjá “Sundaberg”.

Tað var Olaf Nielsen, sum saman við russarum keypti “Nónhamar” og gamla “Skála-berg”. Felagið hjá teimum

varð skrásett í Russlandi, og manningin var bæði føroysk og russisk. Tað gekk óføra væl í fleiri ár. Men so vórðu føroyingar meira og meira skumpaðir út í myrkrið, og russarar endaðu við at yvirtaka alt.

Men “Kapitan Naumov” sá, mótsatt nógvum russiskum trolarum, gott út, og tað má troysta tey nógvu, sum gjarna vilja síggja hetta framúr skip fara væl.

Føroya størsta úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan øll vinnuøkir

Vit útvega eisini:

**Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kittlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevni • Íbindingarevni
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari**

... sjálvandi til besta prísir !!

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Føroye Islands
Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
www.farpack.com

PM-bólkurin:

Heilsøla

fóm
Isur

Krypsmannahavn
Sokufelag

Flutningur

**Á røttum stað -
til tíðina...**

■ Proviantur til skip

■ Kappingarførir prísir

■ Høgt tænastustøði

P/F Poul Michelsen

Hoyvíksvegur 74, P.O.Box 200, FO-110 Tórshavn, Føroye Islands
Tel +298 31 46 50, Fax +298 31 81 63, e-mail: pm@pm.fo
Eftir vanligu arbeiðstíð ber til at ringja til Gunnar Mohr á fartel 22 15 91

Heimavitjanartænastan

Tórshavnar Býráð hevur tikið stig til at víðka um tilboðið til tey gomlu í Tórshavnar Kommunu, við at seta á stovn heimavitjanartænastu. Til at útinna hesa tænastu hevur kommunan sett eina sjúkrasystir.

Henda skipanin er tann fyrsta av sínum slag í Føroyum. Í Danmark er tað ásett við lóg, at øll yvir 75 ár skulu fáa tilboð um eina heimavitjan hálva hvørt ár. Í Danmark verður tað nevnt fyribyrgjandi heimavitjan.

Endamálið er m. a. at upplýsa tey gomlu um, hvørji tilboð eru í kommununi, so tey verða kunnaði um, hvat kommunan hevur at bjóða, og fáa høvið at velja tey tilboð, sum teimum líkar.

Úrslitini í Danmark av at veita teimum gomlu hesa tænastu hava verið sera sannførandi, og tað hevur verið við til at betra um lívgóðsku teirra.

Endamálið er at varðveita góða heilsu, at skapa trygd og trivna og at tryggja, at heilsustøðan ikki versnar. Samfelagsligi ágóðin verður havið eisini sjónligur.

Í samband við vitjanina fer at verða tosað um dagligdagin, heilsustøðuna og um tað eru nakrir hindringar í

Jónvør Christiansen er sum tann fyrsta sett í fyrsta starv av sínum slag í Føroyum. Hon er ættað úr Lørvík, dóttir Solborg og John Joensen. Hon hevur útbúgving sum sjúkrasystir og hevur virkað í hesum arbeiði til nú. Jónvør er gift við Jógvan og tey eiga trý børn.

dagligdegnum, sum forða teimum at liva tað lív, sum tey ynskja. Um so er, fer at verða víst á, hvussu møguliga kann bótast um tað.

Tórshavnar Kommuna vónar við hesum at taka hond um og veita teimum gomlu, sum búgva heima, eina heilsufremjandi tænastu.

Thor í Hósvík víðkar virksemd

Felagið Thor hevur víðka sín flota frá seks til sýey skip. Nýggja skipið er eitt Chase Support skip og skal brúkast í oljuvinnuni.

Thor Server, sum nýggja skipið eitur, er 34 metrar langt, 8,5 metrar breitt og stingur 3,5 metrar. Tað er í lýtuni á skipasmiðju í Singapore, har tað verður uppgraderað. Ætlanin er, at nýggja skipið skal sigla í Singapore-, India- og Malaysia økinum. Thor hevur

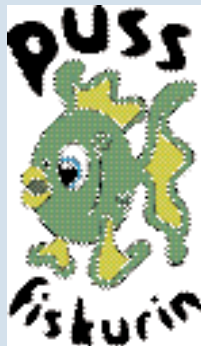

nú seks skip í oljuvinnuni, øll siglandi uttanlands.

Vit ótaka okkum at gera lýsingar fyrri virkir og einstaklingar uttan meirkostnað fyrri lýsaran
Hoi farið tú bresta lýsingaravfáluna - blaðið verður særð eðum tálpstærningum

Lýsingar
Tlf: 311569

Hvat er tað, sum danir kunnu, men sum svenskarar ikki kunnu?
- Teir kunnu dyrka radisur, sum hava tjóðarlitirnar!!!

Hvør ber avísirnar út í Paradísi?
- Tey tíggju boðini....
- Ná, eg helt, at tað vóru Adam og Eva.
- Nei, tey gingu við bløðum!!!

Og so var tað blondan, sum fekk fótin á M&M-fabrikkinum....
- Hon tveitti øll W-ini burtur!

- "Beiggi tín er ikki serliga stórur!"
- "Nei, men hann er eisini bara hálvbeiggi mín..."

- Hvat kallar man eitt russiskt flogfar, sum sovast kann í?
- Sov-jet!

Tveir bilar rendu saman, og politisturin spurdi, hvør hevði skyldina.
- "Spyr ikki meg", svaraði annar, "eg hugdi hin vegin...."

Skotar brúka ikki sjóverkstablettir!
- Teir koyra ein shilling í munnin ístaðin....

Søgufrøðingurin segði upp - hann sá onga framtíð í arbeiðinum!

Ógvuliga lítið til av kongafiski

Orð og mynd:
Torleif Johannesen

Fiskirannsóknarskipið Magnus Heinason ger ymiskar fiskiveiðikanningar. Síðsta túr vóru teir á royndarveiði eftir kongafiski kring Føroyar.

Skiparin, Dánjal Jacob Lydersen, sigur, at teir vanliga royna á fimm ymiskum leiðum, tá teir gera royndarveiðu eftir kongafiski.

Leiðirnar eru: Á Fugloyabanka (á Tunguni), vestur úr Mýlingi (á Íslandsrygginum), vestur av Føroya banka, eystur av Munkagrúnninum og á Thomsenrygginum, suður móti markinum.

Dýpið, teir royndu á, lá millum 350 og 450 metrar. Reiðskapurin, teir royndu við, var eitt vanligt stjórntrol.

Smáligur fiskiskapur

Uppá fyrispurning um, hvussu fiskiskapurin var, sigur skiparin, at hann var ógvuliga vánaligur. Dánjal Jacob sigur, at vestur av Føroya Banka plagar vanliga at vera væl av kongafiski at fáa, men har var púra deytt. Sama støða var á Thomsenrygginum.

Frægasti fiskiskapurin var eystanfyri, á Tunguni og eystur av Munkagrúnninum.

"Royndarfiskiskapurin eftir kongafiski gav ógvuliga lítið" sigur Dánjal Jacob, skipari á Magnusi Heinasyni.

- Hvat ber hetta boð um?

- Tað vita vit ikki rættliga. Møguliga er stovnurin ov hart troyttur. Kongafiskur er ein djúphavsfiskur, og hann leggur ikki ungar, fyrr enn hann er fleiri ára gamal. Vit høvdu ein norskan fiskifrøðing við, sum er í ferð við at

gera genetiskar kanningar av kongafiskinum. Tað vil siga, at kannast skal, um kongafiskurin er ein føroyskur stovnur burturav, ella um hann hevur samband við stovnarnar rundan um okkum. Fiskifrøðingurin heldur seg hava varhuga av, at kongafisk-

urin undir Føroyum og tann undir Eysturgrønlandi møguliga hava samband við hvønn annan. Trýstið á kongafiskastovnin undir Eysturgrønlandi er eisini stórt.

Magnus Heinason fór avstað 19. september og

landaði á Toftum mikudagin 2. oktober.

Teir høvdu 13,5 tons av kongafiski, 12 tons av upsa, 4 tons av toski, 3 tons av blálongu, og umleið 2 tons ar øðrum.

dagsins MYND

Ross í Sisimiut er sjáldsom sjón. Kári við Stein, sum býr har, hevur spurt seg fyrri hjá fólki, og tey vita einki um, at ross hava verið har fyrr. Tí var alt, sum krúpa ella ganga kundi, og hugdi at rossunum. Børnini sluppu eisini ein ríðitúr á teimum.

Rossini, sum høvdu verið brúkt í ferðavinnuni í Syðra Streymfirði, skuldu avlívast, men ein donsk læknalesandi, Helle Olsen, keypti tey ístaðin, tí hon ætlaði at senda tey við skipi til Danmarkar. Tað var ov dýrt at senda tey við flogfari, og tí fekk hon eina vinkonu úr Danmark at hjálpa sær at ríða tey til Sisimiut. Hetta var var ein langur og strævin túrur, men fram komu tær í øllum góðum.

Tá samanum kom, vórðu rossini ikki send til Danmarkar, men vórðu seld til Suðurgreenlands.